

## ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.  
Pe un um. . 14 «  
Pe o lună . 2.40 «

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

# TRIBUNA

REDACTIA  
și ADMINISTRAȚIA :  
Strada Deák Ferenc Nr. 20.  
INSERȚIUNILE  
se primesc la administrație.  
Mulțămite publice și Loc  
deschis costă fiecare șir  
20 fileri.  
Manuscripte nu să înapo-  
iază.

## Spre armata „națională“.

Proiectele reformelor militare n'au predispus cercurile politice ungurești pentru o obstrucție parlamentară. Președintele consiliului de miniștri, contele Khuen-Héderváry se poate felicita și de data asta de norocul său aproape proverbial, căci după toate semnele proiectele militare nu-i vor primejdi în mod serios situația. Partidele din opoziție vor înscena fără îndoială câteva ședințe pline de obișnuitul sgomot de expectorații patriotice, dar împrejurarea aceasta nu va avea altă însemnătate decât aceea de a ne dovedi încă o dată conștiința cu care taberele ungurești știu să se împartă pe roluri, în interesul supremului scop al politicii ungurești, scop identic pentru toate taberele.

Și nici că se poate altfel. Contele Khuen-Héderváry, s'a dovedit în scurtul restimp decând e la putere un om înzestrat cu toate calitățile unui conștient bărbat de stat ungar. Tot atât de șiret, de prefăcut și de abil ca și înaintașii săi de cea mai neprihănită faimă patriotică, el a smuls coroanei o seamă de concesiuni nu numai favorabile „ideii de stat“ ci de-adreptul hotărâtoare. Ar fi păcat și în același timp o dovadă a lipsei de maturitate politică, dacă potrivnicii noștri l-ar opri brusc pe acest nou Prometeu al utopiei panmaghiare în avântul său în-

drăsneț de a lipsi coroana habsburgică rând pe rând de cele mai prețioase prerogative ale puterii sale și politica ungurească așteaptă încă multe izbânzi naționale dela acest bărbat, în care a descoperit atâtea abilități nebănuite.

Dar chiar dacă soarta îi va curma rapid norocul, contele Khuen va putea să treacă c'o rară gloriolă patriotică în galeria bărbaților de stat unguri bine-meritați. Căci cu reformele militare ce a depus alaltăieri pe biroul Camerii a bătut recordul tuturor succeselor politice ungurești din deceniul din urmă.

Principiul teritorialității absolute, realizat în proiectele militare, e doar cel dintâiu triumf hotărâtor al ideii de stat național unguresc. De dragul de-a salva aparența unei situații de mare putere, dinastia a pierdut din vedere, în aceste vremi de mare răspundere istorică, tocmai ținta de căpetenie a politicii monarhice și s'a dat prinsă în brațele sirenei panungurismului. A jertfit, cedând principiul teritorialității. Însași baza pe care se mai putea contempla un viitor sigur al monarhiei habsburgice. A jertfit însași unitatea monarhiei, garantată numai prin unitatea, crezută indestructibilă a armatei monarhice.

Coroana, învinsă de stăruințele neodihnite ale oligarhiei ungurești, s'a lipsit singură de nestemata ei cea mai strălucitoare care simboliza nu numai trainicia monarhiei, ci — durere —

fericirea chiar a națiunilor sale. Căci nu credem să-și fi dat deplin seama de nefastele urmări a clipei de slăbiciune în care s'a lăsat învinsă. Ar fi nespuse de dureros pentru noi să credem că monarhul a prevăzut cu dinadinsul fie și numai cea dintâi consecință fatală a slăbiciunii sale politice: creierea bazei de drept a *armatei naționale ungurești*.

Contele Khuen Héderváry și toate cercurile politice ungurești însă și-au dat la rândul lor prea bine seama de marea însemnătate istorică a „concesiunii“ principiare pe care au smuls-o acum monarhului. Campania presei ungurești în decursul tratativelor militare, cu țipetele ei de nemulțumire fățărnică atât de elocvente, a fost pentru noi un semnal pe care l-am înțeles îndată. Am înțeles, din aceste țipete tocmai ceiace n'au înțeles durere, cele mai multe cercuri politice din Austria: delirul celui dintâi triumf hotărâtor al ideii de stat național unguresc.

E chestiune de timp deacum nainte ca Ungurii să cucerească rând pe rând toate condițiile separării depline de Austria. Cel dintâi pas spre o armată încătușată de constituționalismul unguresc e și cel dintâi pas spre „uniunea personală“. Și deodată cu separarea teritorială a armatei monarhice s'a garantat și caracterul acestei armate, care în Ungaria, dată fiind împrejurarea că puterea statului e acaparată de elementul unguresc, va fi

## FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“

## Din carnetul unui filolog.

— Foiță originală a „Tribunii“ —

De Sextil Pușcariu.

X.

### Dubletele.

Intr'unul din articolele precedente am spus că verbul românesc *a freca* derivă din latinește *fabricare*. În cursul celor optsprezece veacuri de când acest cuvânt dăinuiește în limba noastră el și-a schimbat și forma și înțelesul. Lucrul acesta e firesc, căci asemenea unui organism viu, limba e supusă unei necurmte evoluțiuni, care urmează anumite legi naturale. Sau după frumoasele cuvinte ale antropogeografului F. Ratzel: „Purtată de gura mișcătoare a omului viu și izvorînd din sufletul său, care e punctul de plecare a oricărei manifestări vitale, limba cuprinde în sine cel mai caracteristic semn al vieții: evoluțiunea necurmată“.

Veacuri întregi cuvântul latinesc *fabricare* a continuat deci a trăi în limba românească, primind încetul cu încetul forma și înțelesul lui de astăzi. În veacul trecut același cuvânt *fabricare* a mai pătruns încă o dată la Români, însă ca neologism. Introducându-se la noi noțiunea nouă „a fabrica“, a fost împrumutat împreună cu ea și cuvântul, care de aci în-

ainte trăiește în limba noastră ca o vorbă nouă, diferită și ca formă și ca înțeles de vechiul *ferecare*.

*Ferecare*: fabricare constituie ceea ce numim în filologie un dublet.

Asemenea dublete avem câteva sute în limba noastră, căci foarte multe dintre cuvintele de origine latină au mai intrat o dată ca neologisme în limba noastră, în veacul trecut.

Voiu cita în cele următoare numai câteva cazuri, alese anume astfel ca cetitorul să-și poată face o idee nu numai despre varietatea căilor pe care pot pătrunde dubletele într'o limbă, ci și despre însemnatele schimbări de formă și de înțeles pe care le suferă cuvintele vechi.

La „vultur“ i-se spune în unele regiuni *aceră*. Acest cuvânt e urmașul direct și vechiu al cuvântului latinesc *aquila*, pe care poeții noștri l-au introdus din nou în limbă, când scriu despre „acvila romană“.

Cuvintele *afion* și *opiu* au de asemenea aceeași origine: cel dintâi a intrat în limba română, sub forma grecească, pe timpul domniei Fanarioților; cel din urmă e un neologism introdus de medici.

Cuvintele *aptitudine* și *atitudine*, deși sânt deosebite ca înțeles, derivă amândouă din latinește *aptitudo*. Amândouă sânt la noi neologisme: cel dintâi luat din latinește, al doilea din italianește, unde prezintă schimbările de formă caracteristice acestei limbe.

Cuvântul nostru *veteran* este un neologism. Latinescul *veteranus* apare însă în românește și ca vorbă băștinașă sub forma *bătrân*. Des-

voltarea de înțeles stă în legătură cu instituția veteranilor colonizați de împărații romani în noua provincie a Daciei. Desigur că urmând după cucerirea unei provincii colonizarea, cei ce își părăseau locul nașterii spre a-și crea un viitor mai bun în țările depărtate erau în general oameni tineri și doritori de aventuri, pe care o destărire nu-i atingea prea greu. Astfel veteranii dintre ei, cari erau soldați vechi, putură să devină chiar reprezentanți noțiunii de „bătrân“.

Un alt caz de acest fel, care ne permite să facem deducții asupra timpurilor străvechi, e cuvântul nostru *biserică*, formând dublet cu neologismul *basilică*. Dl V. Pârvan, într'o scriere recentă, a căutat să facă deducțiuni dintre cele mai importante asupra „leagănului“ poporului român, servindu-se mai ales de desvoltarea acestui cuvânt în limba noastră. Nu e locul aici de a ne ocupa mai pe larg de această chestiune.

Cuvântul *banchet*, împrumutat din franțuzește, a pătruns în limba noastră și prin filiațiune slavă, sub forma *benchet*, de unde verbul *a benchetui*, cu alt înțeles decât *a bancheta*. Tot astfel există o deosebire remarcabilă de înțeles între *becher*, cum se întrebunțează în Tară (cu înțelesul de „burlac, flăcău tomnatic“) și în Ardeal („om căruia îi plac chefurile și petrecerile“). La origine identice, în Tară cuvântul e împrumutat din turcește (*bekiar*), iar la noi din ungurește (*betyár*), cu accepțiunile pe care le-au primit în fiecare din aceste două limbi. De-asemenea sânt identice la origine verbele *a beli* (un animal) și a

cel național unguresc. Realizată odată armata națională ungurească, în locul dualismului se va înălța biruitor zidul vremelnice al „uniunii personale”, prin care razele puterii monarhice cu greu vor putea să străbată...

Aceasta e perspectiva neîndoioasă ce i-o deschid coroanei reformele militare. O perspectivă totuși mai puțin întunecată decât cea pe care ne-o deschid reformele nouă, națiunilor nemaghiare din Ungaria.

Ne putem ușor imagina un viitor în care, cu ajutorul unei armate naționale potrivnicii noștri ne vor zăvorși pe vecie în temnița vieții ungurești. Și cel din urmă strop al puterii noastre de rezistență se va slei de forța covârșitoare a imperialismului unguresc înarmat cu toate armele unei absolute puteri de stat.

Adevărat că e perspectiva unui viitor îndepărtat aceasta, e însă totuși neîndoioasă. Reformele militare ne-o mai arată doar din atâtea alte dispoziții ce realizează. Am arătat, de pildă — în numărul nostru de ieri — modul ingenios cu care reformele îngemânează rostul maghiarizator al armatei cu acela al legilor instrucției elementare, căci silesc pe învățătorii români să-și facă anul de voluntari numai la *honvezime*. O categorie întregă de dispoziții din care se învederează în mod și mai izbitor tendința care a prezidat alcătuirea reformelor e, însă, cea a dispozițiilor referitoare la *honvezime*. Vedem din aceste dispoziții că din sporul de contingent pe care-l reclamă reducerea serviciului activ mai bine de *a treia parte* (13.000 din 37.000) se va recruta pentru *honvezime*, deși din contingentul actual al armatei din Ungaria (56.576) *honvezimea* face numai a cincia parte. Dacă mai adăugăm apoi că reformele

realizează — drept încoronare a atâtor uriașe „concesii” — un vis crezut multă vreme veșnic nerealizabil: *artileria honvezimei* — avem iluzia întregă a ideii stăruite cu care potrivnicii noștri vor să înfăptuiască statul național unguresc, mormântul național al popoarelor din Ungaria,

Și-și dau prea bine seama toate cercurile politice ungurești că contele Khuen Héderváry a câștigat de data asta o izbândă hotărâtoare. N'avem decât să cetim ziarele ungurești și vom înțelege că toată zarva partidelor din opoziție e inscenată numai de dragul tradiționalei stratageme cu rolurile împărțite. Deosebit de semnificativă e mulțumirea cu care a primit proiectele ziarul „Budapesti Hirnap” organul imperialismului unguresc, organ care e totdeauna ecoul părerilor din cercurile oligarhicii. Și ajunge dacă ne spune azi acest ziar că contele Tisza agită inarticularea cât mai fără anevoință a proiectelor și că contele Andrássy nu va pune nici el piedici din parte-i.

Firește, în fața prăpastiei ce ne cască reformele militare, datoria noastră, a neamurilor nemaghiare ar fi fost, din momentul în care s'au pornit tratativele la Viena, să ne întovărășim pentru o luptă atât în parlament cât și mai ales în afară de parlament, dată cu suma energiei noastre. Războiul cel mai crâncen trebuia proclamat ca să-i oferim coroanei și cercurilor politice din Austria un prilej de reculegere din slăbiciunea lor fatală. Am rămas însă și de data asta „cantități neglijabile” peste cari carul de triumf al ideii de stat trece acum victorios înainte, mereu înainte...

**Un glas din depărtare.** Dl Marcel Montandon scrie, în numărul dela 16 Mai al revistei „Mercure de France”:

„Tribuna” din Arad trece printr'o criză penibilă. Impinsese francheta necesară și independența cinstită, până acolo, că le-a adus aminte conducătorilor partidului național, că odată în posesia mandaturilor de deputat, au și alte datorii de îndeplinit, decât discuția în Camera a proiectelor de legi, a căror votare n'o pot împiedeca ei: în trei ani, 1908—1910 România au pierdut 500 de școli, cari s'au maghiarizat; și noadele ortodoxe, cari se îngrijesc de școli, se compun în majoritate din avocați, cari nu se pricep de loc nici la chestii școlare, nici la chestii bisericești; sinodul din Sibiu nu numără nici un preot și nici un învățător. Dar comitetul partidului național n'a putut înghiți adevărurile acestea: puse „Tribuna” în carantină și făcu greșala de-a strânge fondurile (fonduri cari ar ajunge pentru susținerea mai multor școli și ameliorarea sorții mai multor învățători!) unui nou organ al naționalismului, mai docil. Rău răsplătește comitetul îndelungatele servicii și sincerul devotament al „Tribunei”, care de altfel drept mângâiere are pe partea sa opinia și simpatiile tuturor acelor cari nu se cufundă în politică. Și ea-și continuă cu acelaș zel opera sa meritorie.

#### Despre șezători.

Vizita și șezătoarea literară a scriitorilor români la Sibiu, cu bal în costume naționale și căldura comunicativă a banchetelor, au descătușat o veselie și un entuziasm de nedescris; e rară bucurie în Ardeal, să auzi cetind și declamând într'o limbă românească curată. Din punctul acesta de vedere, întâlnirile acestea cari vor fi continuate, prezintă o reală utilitate culturală.

**Adunare poporală la Orăștie.** Cetim în „Népszava” că partidul nostru național român va ține o adunare poporală și la Orăștie, probabil în ziua de Rusalii.

**Arhiducele Francisc Ferdinand în Dalmația.** Flota monarhiei va sosi pe la sfârșitul

*bili* (sau *ghili* rufele), numai cât cel dintâi e împrumutat din bulgărește, al doilea din ruteneste: amândouă înseamnă la origine „a înălbi” și derivă din aceeași tulpină *bel-* pe care o avem și în cuvintele *bâl*, *bălan*, etc. Tot după legile fonetice cari deosebesc limbile slave de sud de cele de vest se explică deosebirea între cuvintele noastre *baldă* și *bolotău* (în Moldova), sau între numirile de familie *Blaga* și *Bologa*.

Ceva mai complicat e următorul dublet: Alături de forma *bolovan*, care prezintă dezvoltarea corectă în limbile slave de vest, avem, în Banat cuvântul *bălván*, în forma sârbească (*balvan*) și cu înțelesul de „bârnă, buștean” din această limbă. E interesant că în limbile slave cuvântul însemna la început „statue, idol” și se crede că e un împrumut prin persanul *pahlavan* „erou”. Acest din urmă cuvânt a intrat la rândul său, prin filiațiune turcească, în limba noastră, sub forma *pehlivan*. Deci: *bolovan*, *bălván*, *pehlivan* ar forma un triplet în limba noastră.

Tot un triplet constituie cuvintele: *ceteră*, *ghitară* și *țiteră*. Cel dintâi e urmașul direct al latinescului *cythara*, celelalte două derivă din acelaș cuvânt, dar noi le-am împrumutat din franțuzește (*quitaré*) și din nemțește (*Zither*).

În definitiv chiar și *bourul* care se vâna odinioară în codrii Moldovei și *bivolul* care paște azi liniștit prin văile noastre, sânt în ceea ce privește numele lor, de aceeași origine, derivând, în ultima analiză din grec.

*Boubalos*. Din grecește cuvântul a pătruns pe de o parte în latinește sub forma *bubalus*, de unde cuvântul nostru străvechiu *bour*, — iar pe de altă parte la Slavi sub forma *byvolu* de unde al nostru *bivol*.

Chiar și *cifra* (*țifără*) e identic la origine cu *zero*. Cuvântul arab *cifr*, însemna „zero” și din veacul al XII-lea, de când fu primit în limba latină a evului mediu, până târziu (în Franța până în sec. XVII, în Portugalia și azi încă) păstrează această valoare. În limba spaniolă cuvântul arab s'a desvoltat, în consonanță cu legile fonetice ale acestei limbi, în *cero*, care apoi a trecut în celelalte limbi, stabilindu-se de prin sec. XVI încoace pentru *cifra* valoarea lui de azi.

Cuvântul latinesc *caput* s'a desvoltat corect în limba română sub forma *cap*, iar în limba franceză sub forma *chef*. Acest cuvânt franțuzesc a fost trecut apoi în limba noastră, deși îndreptățirea neologismului *șef*, e discutabilă.

Într'adevăr, în liberalismul nostru prea mare față cu introducerea cuvintelor nouă am mers adesea prea departe și dacă medicii din România vorbesc de *fractura* unui os, neologismul acesta e de prisos, căci poporul nostru întrebuintează pentru aceeași idee acelaș cuvânt, însă sub forma lui veche, *frântură*. În acest caz avem deci a face cu un dublet de prisos. Și astfel de cazuri sânt multe. Scriitorii noștri mai vechi erau mai conservatori și nu numai că nu primeau neologismul când corespondentul vechiu din

limbă exprima aceeași idee, ci dădeau chiară cuvintelor noastre vechi înțelesuri nouă, când lucrul acesta se putea face fără să producă impresia nenaturalului. Astfel franțuzescul *front* și românescul *frunte* derivă amândouă din latinescul *frons*. Nimic mai firesc decât a vorbi despre „fruntea unei oștiri” și deci cu totul inutil de a introduce expresia neologică „frontul unei armate”.

La urmă un cuvânt interesant. Prin Transilvania de vest și în regiunile învecinate din Ungaria se aude cuvântul *firetic*, pe care un adnotator îl explică prin „furios, vehement, cu toane”. Am arătat în dicționarul Academiei că acest cuvânt nu e derivat dela *fire*, precum s'ar putea părea, ci e urmașul direct al cuvântului latinesc *phreneticus*, păstrat, dintre toate limbile romanice, numai la noi și la Sarzi. Deci lista dubletelor române se înmulțește cu un exemplu și, dacă ținem seamă că Miron Costin împrumută cuvântul din grecește. (Așa de greu l-a cuprins fierbințeala, cât până la Tighinea au stăut *frănitic*, adică buiguit de fire”), putem chiar vorbi de tripletul: *firetic* — *frănitic* — *frenetic*.

▼	<b>ANUNȚURI!</b>	▼
▼	se primesc cu prețuri moderate la administr. „Tribunei”.	▼
▼		▼

lunei Iulie la Fiume, de unde va pleca spre țăr-murii dalmatini. La acest exercițiu va lua parte și moștenitorul de tron.

\*

**Limba de regiment.** Ministrul comun de război a dat acum sunt doi ani o ordinațiune prin care cerea fiecărui ofițer dela armata comună să învețe limba maternă a soldaților cari sunt în număr mai mare într'un anume regiment. În urma acestei ordinațiuni, comandantii diferitelor regimente au raportat ministrului de război că nu s'a ajuns la nici un rezultat în privința aceasta. Ministrul a dat însă un nou ordin, prin care impune din nou învățarea limbei de regiment și prevede pentru acei ofițeri cari nu vor îndeplini ordinul, că nu vor fi înaintați.

\*

**Consiliu ministerial.** Astăzi s'a ținut în palatul ministerului de interne un consiliu ministerial, la care au luat parte toți miniștrii. Au fost discutate afacerile curente ale guvernului.

\*

**Arme tocite.** «Budapesti Hirlap» scrie din nou un articol despre alegerile din România în care citează dintr'o vorbire a d-lui Iorga și din «Adevărul» pasagii despre alegerile din țară, prin care vrea să scoată alegerile noastre din urmă, curate ca lamura. Perfida gazetă șovină se folosește tot de armele ei vechi și tocite, cari nu mai prind deloc, pentru că am mai spus-o odată alegerile din România orice ar scrie «Adevărul» sau un bărbat de opoziție au fost incomparabil mai libere decât ale noastre, în cari au murit și au fost stâlciți în bătăi atâta oameni. Dar dacă ne-am folosi și noi de acest procedeu și am retipări vorbirile opoziționiștilor din camera ungară, atunci ce ar zice Hirlapul din Budapesta?

Tot în acest articol, «B. H.» face propunerea guvernului unguresc să procedeze față de dl Iorga, care se plimbă luni de zile pe la noi, cum minte gazeta ungurescă, tot așa cum a procedat autoritățile bucovinene, cari i-au interzis domnului profesor să mai treacă în Bucovina.

## 10 Mai.

**Serbarea. — Veteranii. — Brad și putrigal. — Umbre cari nu dispar.**

București, 24 Mai n.

Capitala s'a deșteptat la glasul clopotelor, cari par a fi împrumutat ceva din biruitorul glas de arhanghel, care chiamă un popor întreg la viață. Capitala s'a deșteptat în bubuitul tunurilor, cari în alte vremuri au sămănat moartea între aceia cari nu voiau să știe că din vultur vultur naște, din stejar stejar răsare. Duh nou pare că plutește în văzduh, pătrunde cu aerul curat al dimineții în piepturile muritorilor, din mijlocul cărora s'au ridicat atâți eroi, cari au dispregiuit moartea. Privirile lor sunt par'că mai îndrăznețe, glasul lor mai vioi. E zece Maiu. Sărbătoarea biruinței, întreita sărbătoare, a încrederei, a puterei, a dispregiului de moarte.

Stradele sunt împodobite cu ramuri verzi de stejar. Flamurile, mii de flamuri fâlăesc cu curcubeie lor în adierea ușoară a zefirului. Și sună trompetele înfiorând albastrul cerului. Și soldații trec mândri, trec semeți cu drapelele 'n frunte, iar poporul care-i aclamă se descopere în fața drapelelor.

Cine ar putea descrie însuflețirea asta? Să redai în cuvinte fiorul ce-l simți când vezi trecând prin fața Domnului lor oștenii țării, scutul și razimul ei în viitor. Sunt lucruri cari se simt, dar

nu se pot tălmăci. Și zeci de mii de cetățeni privesc cu ochii schinteitori de mândrie frumoșii flăcăi cari par turnați în bronz, cari prin ținuta lor marțială storc admirația atâtor străini, cari privesc cu gelozie la ei.

Și din tot convoiul acesta de viteji cu tradiții războinice, aceia cari îți însuflă mai mult respect sunt veteranii. Sunt foștii oșteni, cari s'au luptat sub zidurile Plevnei, cari s'au aruncat prin ploaia de gloanțe în Valea-Plângerii izgonind pe dușman din viziuna sa și prinzând pe nelvinsul Osman-Pașa.

Au venit și ei, în hainele lor dela țară, purtând pe pieptărușele lor decorațiile câștigate pe câmpul de războiu. Mulți poartă în față urmele ce nu s'au putut șterge ale focului prin care au trecut biruitori. Anii i-au gârbovit pe mulți. Iarna zilelor ce s'au scurs de atunci le-a nins pletele, dar nu le-a putut stinge în ochi lumina, nu le-a putut potoli focul din priviri.

Sunt eroii, cari după războiu, n'au cerut nici o răsplată, ci s'au întors la plugul lor, fericiți c'au putut isbândi, bucuroși că-și pot revedea pe cei rămași acasă cu lacrimile în ochi. S'au întors să-și vadă de munca cinstită a câmpului, pe care l'au apărat și l'au păstrat neamului românesc. Și acum, la zi mare, s'au îmbrăcat în haine de sărbătoare și au venit să defileze, așa bătrâni, prin fața căpitanului care i a dus la biruință, care azi îmbătrânit și El, îi privește cu atâta duioșie, cu atâta nespuse dragoste. Sunt ostașii lui cu ajutorul cărora a făurit coroana de oțel a regatului de azi, sunt eroii celei mai înălțătoare povești ale vremilor mai nouă. Pentru ei nu sunt destui lauri, pentru ei nu este destul de înălțător nici un imn. Căci ei au dat p ntru țara aceasta ce au avut mai scump, poate singurul lor bun! Viața lor și-au pus o în cumpănă.

Și uite nepotrivirea firei atâta de inimice unori. Pentru ce or fi urmărind cu atâta interes grupul ăsta? Parada s'a terminat. Lumea se plimba acum pe Calea Victoriei. În imbulzeală se strecură modești, veseli c'au văzut pe Rege, veteranii. Unul are mâna ruptă dela cot. L'a lovit în război o schije. Și l'au operat acolo, pe câmpul de bătălie. Pieptul lui strălucește de decorații rusești și românești. Răsplata, cu care se mângăie și azi, cu care se va duce împăcat în mormânt. E așa de simpatic bătrânul acesta adus puțin din spate, cu mustățile mari albe, cu sprâncenele stufoase, încărunțite și ele, și cu privirea așa de severă.

Alături de viteazul ce și-a pierdut brațul în luptă, ca o parodie supărătoare trece un filizon îmbrăcat după ultima modă, încorsetat, pudrat și cu cărare la ciafă. Am urmărit mult grupul, și nu îmi dau seama cum de n'o fi înțeles această păpușe, care probabil și-o fi răsfițind lenea, iarna pe la Nizza, care vorbește franțuzește, de ce n'o fi înțeles cât de jos este el pe lângă acei bătrâni simpli, poate amărâți de nevoile unui trai plin de greutate. Cât de ridicol este el, eroul de mucava, pe lângă ciungui cu pieptul încărcat de decorații! S'au poate, inconștient, a arătat lumii că adevăratul respect nu trebuie să-l datorim decât celor cari au la activul lor fapte? Dar cine știe câți vor fi observat acest tablou așa de plin de învățăminte? O fi simțit el că nu este vrednic cu mâna lui albă, mănășată și probabil parfumată nici să deslege curețele încălțămintelor acelu adevărat viteaz care trecea privind drept înainte cu ochii lui severi? Și-o fi dat el seama cât îi datorește aceluia? Nu cred în cazul acela n'ar fi avut curajul să meargă atâta cale alături de erou.

Ca toate marile festivități populare, așa și ziua aceasta nu trece nici odată fără nostimadele ei, fără partea ei umoristică. În primul rând ar fi poeziile ocazionale, cari se publică cu duimul cari nu sunt decât o ploaie de adjective, în cari întâlnești inevitabilă rimare a lui Mai cu alai, în cari verbele sunt așa de rare. De imagini sau

de adâncimi de sentiment nici vorbă. Sunt modele clasice de lipsă de orice inspirație, căci autorii lor uită ca se cere unei poezii ocazionale: Puterea sentimentului, care ar trebui să-l covârșească pe cetitor. Așa contribuie cel mult la partea umoristică a zilei.

Sunt apoi cocoanele din părțile marginase ale orașului, cari vin des de dimineață, se postează în fața tribunelor, înțolite bine, spre a nu se expune la răcoarea dimineții. Până la defilare se face cald și sermane, îndură o turtură de nedescris. Devin nervoase, se ciartă cu oamenii stăpânirei, cari sunt însărcinați cu paza ordinii. Multe se răznesc de »dumnealui«, a'eargă de colo până colo căutându-l și când, după vreme de imbrânceală, de vânzoleală prin lume se întorc acasă, răsuflă din greu: »Asta-i paradie sau foc!»

Acestea sunt umbre cari nu dispar.

Corespondent.

## Mangra, Tisza și...?

În Dumineca Tomii, în aceeași vreme în care avea loc în Arad o mare sărbătoare românească, serbarea *unității noastre culturale românești*, — în piața «Libertății» se ținea o întrunire publică a Justiștilor și socialdemocraților pentru votul universal. La întrunire au luat parte și doi membri fruntași ai comitetului nostru național, dintre cari unul a luat și cuvântul.

În aceeași zi dimineața organul autorizat, scria următoarele:

„Sântem puși în poziția de a ști din izvor direct că dl Justh în cadrele vorbirii sale din adunarea de azi va face un gest de prietenescă chemare partidului național-român... ca să se înroleze la acțiunea comună și unitară, cu alianța, pentru dobândirea sufragiului universal. Motive **principiare** cari să ne facă să hezităm că vom primi ori nu ofertul acestei tovarășii — *pentru partidul nostru național nu există*».

Iar două zile în urmă, același autorizat scria, tot la loc de frunte:

„Cu tot echivocul articolului din Sâmbăta trecută, premergătoare adunării, al ziarului oficios al Justiștilor „Magyarország” — ori poate chiar întru *limezirea* acestui echivoc, — adresase dl Justh, înainte chiar de începerea adunării, dlor *Ștefan C. Pop* și *Vasile Goldiș*, prezenți la adunare ca *ascultători*, cuvintele în cel mai hotărât mod rostite. *Și dacă chiar vor crăpa ei, eu totuș vă întind mâna!* Înțelesese direct organele oficiale ale guvernului și poate chiar și pe unii ai partidului său».

Mai apoi am aflat din ziarele ungurești (comunicatele oficiale românești apar întotdeauna în ziarele ungurești, că înainte de adunare în Budapesta avusese loc consfătuiri între membri ai comitetului nostru național și Justiști, hotărându-se ținerea alor vre-o 50 de adunări populare românești.

Presa ungurescă a pornit, însă, campania împotriva partidului justhist pentru »alianța« cu partidul naționalităților și Justh a grăbit numai decât a desmînți orice alianță. Acum, Dumineca trecută, a declarat chiar la Cinci-Biserici că »*Eu n'am tratat cu naționalitățile, nici cu conducătorii lor*«. Și desmînțirile lui Justh și ale ziarelor justhiste au curs gîrlă, fără ca organul autorizat al partidului nostru național-român să spună

**BETAY és BENEDEK,**

— stabiliment de articole bisericesti —

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59. Prețurent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

Se expediază pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostasă și icoane sfinte etc

Lucrează iconostasă, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59. Prețurent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

măcar un cuvânt pentru a lămuri situația tenebroasă în care a ajuns partidul nostru în urma participării alor doi membri din comitetul nostru național la adunarea din Arad.

La adunarea de Dumineca trecută dela Cinci-Biserici, dl Justh a mai spus, însă, și un alt lucru mult mai grav, reprodus numai de ziarul german »Pester Lloyd«. A spus anume:

„Programul meu în ce privește chestia naționalităților e scurt: naționalitățile să nu păcătuiescă împotriva întregității statului, să nu graveze în afară și în interesul lor propriu să învețe limba statului... *Impotriva acelor cari în naționalitățile în continuă agitație trebuia să se aducă cele mai aspre legi, iar agitatorii, după condamnare, trebuia despoiați de drepturi politice*“...

Noi am înregistrat declarațiile aceste ale dlui Justh în numărul de Marți, cerând dela cei cari au proclamat »alianța« să lămuirească situația aceasta plină de declarații resincere și echivoce.

»Românul« însă a tăcut și tace, lăsând să dăinuiească dezorientarea în sinul partidului național-român...

Dar vine acum și »Gazeta Transilvaniei« să ceară lămuriri. În numărul său de Miercuri, scriind despre această cooperare, scrie la adresa celor cari au grăbit în tabăra lui Justh:

E un semn de grozavă lipsă de mândrie națională, când la un semn mistic al dlui Justh toți se grăbesc — fără nici o invitație în regulă — să alerge sub stindardul lui, ca și cum noi nu am avea bărbații noștri — tot atâtea persoane de seamă — cari ori când pot sta alături cu orice om politic din tabăra contrară. Sub stindardul acestora ar fi să fie locul nostru. Formând cu ei un singur suflet, ar trebui, ca astăzi să ne ridicăm ca o nețărmurită forță și să fim în situația ca să discutăm cu contrarii noștri ca Putere cu Putere. Căci doar e grozav de deșositor ca un neam întreg să-și aștepte mântuirea dela un om, străin cu gândul și cu inima de el, care ca și acel veșnic dușman al nostru — zis leul dela Geszt — urmărește înfăptuirea aceluiaș »stat național«. Țânta e aceeași numai căile sânt deosebite“.

Iar mai la vale, în acelaș articol spune, „Justhiștii nu ne-au chemat alături de ei, deci vom considera ca un act *rușinos* orice îmbulzeală pentru a ne primi în șirurile lor. *Ba unele enunțări ne fac să credem că lupta lor urmărește scopuri ascunse*“.

Directorul organului autorizat a avut vreme de-ajuns să citească acest articol al »Gazetei« și să vină să lămurească, într'un articol categoric, situația *rușinoasă* ce ni-s'a creat. »Românul« însă a tăcut și tace la toate aceste și continuă să ne înjure în modul cel mai brutal, asurzând lumea cu învinuirile calomnioase despre »tradarea« »Tribunii«.

In fața acestei dezorientări generale, orice Român bun trebuie să stea nedumerit și să se întrebe ce se ascunde în dosul acestei tăceri atât de îndârjite a autorizatului în toate chestiunile de ordin național românesc.

De ce a tăcut când ministrul-șef al României a declarat unui ziarist francez că »situația Românilor din Ungaria s'a îmbunătățit mult«?

De ce a tăcut în chestia ordinului »confidențial« privitor la tricolorul românesc și n'a stăruit ca ministrul nostru de interne să dea explicații categorice?

De ce a tăcut în chestia discursului rostit de ministrul de culte centele Zichy, care a venit și el înaintea parlamentului cu vechea acuză a »agitației naționaliste«?

De ce a tăcut și tace în chestia reformelor militare, cari sânt atât de jignitoare pentru noi Români?

Și de ce tace și n'are nici un cuvânt de critică cât de inofensivă pentru actele și declarațiile guvernului... mărginindu-se întotdeauna numai la înregistrarea măruntelor volnicii *administrative*?

Răspunsul se impune în mod logic pentru orice om cu judecată politică: *Di Goldiș nu vrea să-și strice prietenia cu guvernele ungurești. Cum, câtă vreme a fost deputat în Cameră, n'a rostit un singur discurs în care să fi combătut sistemul politic al guvernelor ungurești, — de când există »Românul« n'a publicat un singur articol împotriva guvernului...*

D-l Vaida a dat broșurei sale titlul »Mangra, Tisza și Tribuna«... Sântem convinși că, reeditând broșura sa, îi va da titlul ce i-se cuvine »Mangra Tisza și Goldiș«.

Să nu fie, însă, prea târziu!...

## Impotriva limbii românești.

Dl Gheorge Grecu, preot gr.-cat, publică în numărul din urmă al »Unirii« din Blaj un articol în care desvălește un colț dureros al luptelor noastre pentru limbă și lege. Ne desvălește lipsa de energie în apărarea drepturilor noastre ce le mai avem.

Publicăm și noi articolul ca îndemn pentru toți cei chemați să vegheze ca măcar la drepturile ce ne-au mai rămas să nu renunțăm de bună voie.

Cum vom putea câștiga drepturile ce ni-se cuvin, dacă nici drepturile puține moștenite nu le știm apăra?

Art. de lege XXVII—907 în § 33. instrucțiunea ministerială Nr. 76.000/907, §. 42 referitoare la aceea lege, stabilește limba protocolară în școlile populare. În baza acestora P. Ven. Consistor metropolitan din Blaj prin cerc. LXXIX și LXXX (Nr. 5636/907) din 31 Aug. 1907 a dispus observarea strictă a legii școlare, adaogând că folosind tipăriturile ungurești tipărite la Blaj — toate ziarele să le umple columnatim și în l. română, ca limbă de propunere — ceea ce admite și legea în locurile citate mai sus. De atunci altă ordinațiune referitoare la limba protocolară nu s'a mai dat. Cu toate acestea — ce să vezi însă?!

În luna asta inspectorul școlar din comitatul Târnavă-mare, »Măria sa« Benedek Mihály, vizitând și școala noastră a pretins și a și îndrumat pe învățătorul care »în primul rând va trage scurta«, ca de aci înainte să nu mai poarte protocolul decât în limba maghiară. »Căci — zice »Măria sa« — eu nu vorbesc din aer, ci așa dispune legea și instrucțiunea referitoare la aceasta, iar legea n'o putem interpreta după bunul nostru plac.«

Imi întinde apoi — și arată să cetesc pasagiul referitor din lege. După aceea îl invit să cetească »Măria sa« paragraful din chestiune în întregime, căci la sfârșitul lor se zice: »Az iskolafentartónak azonban jogában áll ezeket a magyar nyelv mellett hasábosan a megálapított tannyelven is kitölteni«, adică »susținătorul școlii are dreptul de a umplea acestea pe lângă limba maghiară de propunere«. Văzând că cu aceasta nu merge se referi la un ordin *neexistent*, în sensul căruia ulterior s'ar fi dispus precum cere dînsul, amenințându-ne totodată, că dacă nu vom satisface pretenșiunii sale, vom pierde »mila« statului, — ajutorul.

Dar până aci nimic nou în lumea aceasta adunătoare de ieftine merite patriotice, nimic ce s'ar

fi putut presupune despre un praznic al legii școlare, fie acela oricât de »bun« și »indulgent«. Dânsul pentru spriginirea pretenșiunii sale mai adaogă și afirmațiunea că peste întreg comitatul Târnavă-mare, *la nici o școală n'a mai aflat, cu protocoalele să fie purtate în amândouă limbile columnatim*.

Nu cred să fie păcatul acesta atât de general încât o singură școală să facă excepțiune, dar și sunt autorități, cari n'au controlat pe unii învățători slugarnici — o știu. E minimul, ce ni-și putut da prin lege pentru enormele jertfe, ce facem pentru școală. Și aceasta pentru mulți dintre noi se pare că e indiferent, dacă ne folosim sau nu de aceasta sfărîmătură de drept.

Suntem în preajma examenelor — și pe cât știm și în anul acesta vor asista la examene exmiși consistoriali. N'ar fi oare o cardinală datorie a trimișilor consistoriali ori, dacă aceștia n'ar fi, a protopopilor noștri, ca din prilejul acesta să cerceteze, câți învățători au observat dispozițiile consistoriale, referitoare la școală și cu deosebire la limba protocolară admisă de lege — și omiță din comoditate de mulți? Se va desminti ori confirma afirmațiunea »indulgentului« și »bunului« inspector școlar din comitatul Târnavă-mare?

## Din ziarul autorizat al partidului național.

Reproducem din hârtia tipărită, care are îndrăzneala să se cheme: »Românul«, rîndurile cari urmează. După o introducere injurioasă la adresa dlui Dr. N. Oncu, autorizatului continuă, comentând în chipul acesta actul fondamental al ziarului nostru:

Comandita. Nainte de toate constatăm cu unanimitate și declarăm (Nu-i destul să constate, ci mai trebuie să și declare! Brava stil de Savant!), că n'oi prin formarea acestei societăți absolut (De ce »absolut« savantule?) nu avem în vedere nici un fel de interes particular, personal sau familiar al nostru sau al urmașilor noștri legali sau societari (Bre! Bre!), ci urmărim exclusiv numai (Cum »exclusiv numai«?) un scop cu totul impersonal, la care nu încap și nu va putea să încapă niciodată nici un fel de interes particular al nimănui. (Prea multe negații, domnilor!).

Realitatea. Noi ne întovărășim în ascuns și punem mâna pe averea națională a »Tribunei«, pe care o vom folosi spre a ne tîmăia în publicitate unul pe altul, ca lumea să ne creadă mari, cinstiți și buni. Iar noi vom ride 'n pumni de prostia celor trași pe sfoară.

Comandita. Anume scopul clar și inalterabil (De ce clar și inalterabil?) al societății noastre este: înființarea și susținerea pe baze comerciale (Așadar nu pe baze naționale?) a unui institut de tipografie, de editură al ziarului »Tribuna« și de librărie, pentru cultivarea limbii și literaturii române și în genere (?) pentru promovarea intereselor noastre naționale (Aha! Așadar numai de interesele dumneavoastră e vorba!) românești pe toate terenele; economice, financiare, culturale și politice, pe căile și cu mijloacele legale. În special — pe lângă acestea — principalul scop (În special principalul scop? Al naibei savant!) al societății noastre este: editarea și asigurarea existenței ziarului politic-național (Și nu vi-e rușine?) de astăzi »Tribuna«, chemat și dator să stea totdeauna în serviciul și să urmeze și să lupte pentru programul partidului național.

Realitatea. Scopul societății noastre este comercializarea politicei poporului românesc din Ungaria și Transilvania. Vom face comerț lucrativ așezându-ne pe »biserica« noastră tricolorul național român, vânzând însă în bisericuța-prăvălie marfa comanditarilor asociați. În genere. În special vom minți, că susținem partidul național român, dar de fapt vom face tot posibilul spre a-l sfâșia, a-l desființa și — »pe lângă acestea« — vom enunța de cu vreme, că pot veni împrejurări, când națiunea română (înțelege — societatea comandită) trebuie să fie apărată în contra partidului național român.

În specialism: vom mânji cu murdării pe toți membrii clerului român, cari ar putea aspira la vre-o episcopie și vom pregăti astfel calea frumos cuvântatului nostru comanditar Ciorogariu la episcopie, ori chiar la metropolie.

Înainte de lume vom înjura pe Mangra și pe Burdia, dar pe sub mână vom ține prietenie cu dânșii, căci: dracul nu doarme! În parlament, la comitat, în adunări vom lăsa să lupte aderenții sinceri ai partidului național, iar noi în ziarul nostru îi vom înjura, că nu luptă și nici o cuvântare a lor nu o vom reproduce, ci vom zice, că sânt proști, mincinoși, asasinii, perfizi, năuci, cu mentalitate unguerească, măgari și altele de acestea, cum vor ști mai frumos scriitorii noștri, cari „vor da credințele intime ale sufletului lor“. Vom griji cu mare băgare de seamă, ca „Tribuna“ să servească exclusiv numai scopurilor pentru cari s'a înființat, dar vom primi, chiar vom pretinde bani mulți dela comitetul național pentru sprijinirea ei. Mai presus de toate însă va trebui să aprofundăm în conștiința poporului românesc adevărul, că: întreg comitetul național este o bandă de hoți, o adunătură de bipezi inconștienți.

**Comandita.** Considerând scopul public național, pentru care se întemeiază această societate, cu acest institut, cu ziarul „Tribuna“ și totodată pentru conducerea, susținerea și controlarea acestei instituții comerciale și naționale (Aoleo!), prin aceasta (Cum prin aceasta? Prin cine savantule?) se institue un comitet executiv, al cărui scop principal (iară principal?) este îngrijirea și controlul, ca întreaga avere de față și fiitoare, să rămână pentru totdeauna intactă și într-o toată să se folosească exclusiv numai spre scopurile, pentru cari s'a întemeiat acest institut, în virtutea acestui contract.

**Realitatea.** Instituim un comitet executiv ocult, ai cărui membri nici odată să nu fie cunoscuți publicului, ca să nu-i poată arăta cu degetul, spre a se putea feri oamenii de omenie de dânșii. Acest comitet ocult va îngriji, ca zilnic să se verse doza prescrisă de otrăvă în opinia publică românească, ca astfel aceasta opinie să fie zăpăcită cu desăvârșire. Comitetul executiv va executa pe toți bărbații mai de seamă ai Românilor, va vorbi de rău toată suflarea, ca să rămână întreg numai Nicolae, făcătorul cerului și al pământului și călugărul doritor de mitră. Comitetul va îngriji, ca la intervale precise să apară în ziarul „național“ laudele cuviincioase la adresa comanditarilor și a tuturor rubedeniilor lor.

**Comandita.** Membrii externi și respective membrii comitetului executiv, nici acum și nici pe viitor nu vor primi și nu vor avea dreptul să ceară nici un fel de salar sau remunerațiune pentru lucrările, serviciile și ostenețele lor, fiindcă întreaga lor poziție și activitate la institutul tipografic și la ziar este și va rămânea pentru totdeauna numai un „oficiu nobile“ — fără nici un fel de plată.

**Realitatea.** Membrii comanditei se vor ajuta unii pe alții, ca să ajungă ei și toate rubedeniile lor la cele mai rentabile izvoare de câștig, se vor alege în direcțiile băncilor, unde numai se poate, advocaților înrudiți se vor da procesele cele mai bune, iară cele desperate se vor da advocaților „naționaliști“. Datoria comanditarilor este să țină la orice ocazie toaste unii pentru alții, dar fără nici o plată, căci această datorie va fi pentru dânșii „nobile officium“. Fiecare comanditar poate publica în ziarul național orice laudă la adresa sa — dar numai gratuit.

**Comandita.** Sub raportul respectării și al păzirii cu credință a acestui contract și a instituțiilor create prin acest contract, — noi cu totii, referindu-ne la cauza noastră sfântă națională, (Ce-o mai fi și asta?), punem întreagă afacerea aceasta sub scutul onoarei naționale.

**Realitatea.** Deoarece cauza națională este cauza noastră și palatul este „casa noastră“, vom îngriji, ca tot ce nu este cauza noastră și nu este casa noastră să se nimicească. Și deoarece avem mare încredere unii în alții vom închide ochii unii față de alții și vom zice, că toate machinațiunile noastre le acopere „onoarea națională“, care este onoarea noastră.

### Comandita și Realitatea:

Rușinea, ce va rămânea în urma noastră, o lăsăm moștenire Asociațiunii Arădane și dacă aceasta sub așa grea povară va înceta, o cedăm diecezei gr.-or. române din Arad ca pedeapsă, că n'a ales vlădică pe candidul comanditar Roman Ciorogariu.

Cetitorii noștri cari au avut răbdarea să citească până la sfârșit aceste elucubrații, își vor formula o iconă clară a sufletelor acelor oameni, cari cu orice mijloace cearcă să distrugă așezământul național, care este „Tribuna“. Socotim că din pervertirile ziarului autorizat se va alege ori ce om de omenie cu o părere limpede asupra întregii campanii înverșunate, ce s'a pornit împotriva noastră.

Noi stăm înmărmuriți în fața îndrăznelii fără pereche, cu care un om sănătos la minte cearcă să mistifice actul fondational al ziarului nostru, din care socotim că ori cine a putut citi intențiile noastre și desăvârșita noastră curățenie sufletească și națională.

Credem că nici nu mai este lipsă să atragem atenția publicului românesc asupra tonului ordinar, cu care „autorizatul“ care face de rușine întreg comitetul național, îndrăznește să iese pe fața lumii.

Mai remarcăm cu acest prilej și admirabila morală a dlui V. Goldiș, care a ieșit de data asta la iveală în toată golătatea civismului ei revoltător.

### Serate de ale meseriașilor noștri.

Joi, la 27 Aprilie 1911, și-a ținut „Reuniunea meseriașilor rom. sibiieni“ a 4-a ședință literară. Președintele Tordășianu, după câteva cuvinte de adâncă întristare, roșite la adresa fericitului fost membru ajutător, T. L. Albini din Cut, spune cum în luna Martie s'au împlinit 13 ani, de când s'au introdus în Reuniune ținerea ședințelor literare, de cari, cu cea de astăzi, am ținut 152, cu mai multe zeci de mii de participanți (în total). E caracteristic, că dela cea dintâi ședință ținută la 1898, cu ceva peste 10 oaspeți, numărul participanților mereu sporește, încât câte odată, sale Reuniunii sunt puțin încăpătoare. După precizarea scopului urmărit de aceste ședințe, dl Tordășianu ne dă lungul șir al autorilor mai gustați de meseriași debutanți și zice, că ziaristica noastră este vie mărturie despre progresul ce-l facem pe calea ședințelor literare, progres, ce s'a potențat, de când am deschis pentru ele porțile publicului mare, și mai ales de când profesorii noștri A. Bratu, Dr. N. Bălan, Dr. I. Borcia, Dr. I. Lupaș, Dr. Crăciunescu, Eugenia Tordășianu și alții, s'au angajat la îmbogățirea programelor ședințelor cu prelegeri folositoare pentru întreagă obștea noastră. Ședințele noastre, ținute regulat și sistematic, au devenit un fel de necesitate, un fel de școală a vieții pentru cea mai mare parte dintre noi. Cetind zilele trecute dările de seamă, ce s'au făcut despre așa zisele universități populare, inaugurate la 13/26 Martie 1911 în București, involuntar m'am gândit, zice Tordășianu, cu câtă ușurință am putea să ne organizăm și noi, cu Reuniunea, sprijinită de profesorii și de aproape toți intelectualii noștri, într-o modestă universitate populară, căci ceea ce se zice despre universitatea din București, că adecă ea s'a înfiin-

țat de medici, profesori, advocați etc., cari țin și conferențele; că elevii lor, cea mai mare parte, sunt lucrători, iar că scopul urmărit: să iasă pe urma cursurilor nu numai oameni cu cunoștințe precise, dar și cetățeni conștienți, se poate zice și despre noi, cari ne găsim în aceleași împrejurări, în cari se găesc și frații noștri.

Putând constata acest lucru, cred, că Sibiul, care sălășluște primul așezământ cultural al nostru: „Asociațiunea“; care are marele număr de profesori la seminarul „Andreian“ și la școala civilă de fetițe; care dispune de 3 bine reputați medici români, de un număr însemnat de advocați și și mai mare de funcționari de bancă, zic Sibiul ar fi chemat să pună temeiul primei universități populare pentru muncitorii noștri și altfel obicinuiți a asista la ședințele noastre populare, la ciclul de conferențe ale „Asociațiunii“, la șezătorile „Bunilor templieri“ etc. Exemplul sibiian în scurtă vreme urmat are să fie de frații din Brașov, Blaj, Arad, Caransebeș și din alte câteva localități cu mai mulți intelectuali de ai noștri. Să sperăm deci, zice Tordășianu, că cei chemați se vor preocupa și de această afacere arzătoare pentru muncitorul nostru.

Din procesele verbale, cetite de notarul Duca am remarcat faptul demn de reținut, că dl P. Barițiu, proprietarul tipografiei „Carmen“ din Cluj, apelând la Reuniune pentru băieții doritori a se aplica ca învățăcei tipografi în Cluj, descrie în colori vii și ca un lucru atât de bine făcător pântru dezvoltarea priincioasă a viitorului meseriaș așa numitul „Inasotthon“ (azilul învățăceilor meseriași) de acolo, în care, pentru 20 cor. lunar, învățăceii meseriași primesc, pe lângă creșterea morală, locuință, întreținere, îmbrăcăminte, scaldă etc.

Intrați în programul ședinței literare, sodăul curelar Vasile Petrașcu, ni-a redat binisor poezia eroică „Preda Buzescu“; drăguță a fost Zinuca Dop în poezia „Elenuta în cetate“; învățăcelul croitor Vasile Gavrilă a predat bine „Cartea de vizită“, însuflețire a produs Vasile Rusu învățăcel pantofar, cu mai multe doine, zise de fluer; cu pătrudere a predat scolarita Paraschiva Floca poezia „Vrednicia Românului“. Cu deplin efect a cetit pract. tip. I. Măgianu „Obuzul“ de Basarabescu. Școlarul I. Munteanu a predat binisor poezia „Lupul și cucul“, Zinuca Dop, cu o bucată instructivă, cetită fluent și cu accent ireproșabil, dl Alexandru Morariu, sodal cismar, cu poezia mult grăitoare „Cismașul din Lugoj“, și cu deosebire d-șoara Ana Vestemianu, cu vocea-i dulce simpatice au format punctele de forță ale seratei.

La sfârșit, ca întotdeauna, s'au sortat 15 cărțile folositoare, iar președintele Tordășianu, mulțumind pentru toate invită la ședința a 5-a din 25 Mai, când dl Romul Popescu, funcționar la „Albina“, cu ajutorul schiopicului, ne va purta prin munți și pe vârful Cărpăților noștri.

„Învingătorul“.

### Din străinătate.

**Turcia și Rusia.** Rifat Pașa, ministrul de externe al Turciei, cu ocazia discuțiunii bugetului departamentului său, a declarat în parlament că Turcia se află în bune relațiuni diplomatice cu toate țările și mai cu seamă extrem de amicale sunt raporturile ei cu Austro-Ungaria și Rusia.

Aceste declarațiuni au avut darul să mulțumească pe Ruși, pentru faptul că însuși șeful politice externe turcești pune în aceiaș treaptă pe Rusia cu Austro-Ungaria, cu toate că aceasta îi este dușman neîmpăcat; iar prima i-a adus număroase și neprețuite servicii.

Ocupându-se de această chestiune și scoțând

# Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de Székely și Réti fabricați de Marosvásárhely lipsă la: Székely și Réti mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă  
= plătire în rate lunare fără nici o urcare  
de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =

La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

în relief ingratitudinea Turciei, »Novoie Vremia«, organ semioficios scrie:

»Rusia socotește ca o datorie sfântă să apere imperiul otoman de ori ce atac. Dânsa a fost cea dintâi care a recunoscut noul regim din Turcia, înainte ca el să se fi arătat viabil. Rusia a fost primul stat care a pus în practică ideea suspendării tutelei internaționale în Macedonia, trăgându-și de acolo ofițerii. Dânsa este primul și deocamdată unicul stat, care renunță la regimul capitulațiilor, prin care supușii ruși nu sunt supuși jurisdicțiunii turcești. Rusia apără cu o râvnă deosebită ca Turcia să nu fie atacată de greci și să nu piardă stăpânirea nominală a Cretei. Tot Rusia a apărut drepturile imperiului otoman asupra Bosniei și Herțegovinei, chiar atunci când Turcia, din cauza neregulei și nesiguranței în care se găsea, nici n'avea curajul să miște măcar un deget spre a-și apăra provinciile furate.

»Dar diplomația rusă, în numele nemărginitei sale gentilețe, față de vecini a mers și mai departe. Bulgaria, profitând de ocaziune, și-a însușit căile ferate orientale, nevoind să dea despăgubiri mai mari decât costul lor real. Și aici a intervenit Rusia și a scos din propriul ei buzunar mai mult de 20 milioane ruble, numai să înlăture conflictul inevitabil.

»Mai de vreme noi apărăm pe creștinii din Balcani, împotriva Turciilor, fără nici un interes și de multe ori în paguba Rusiei. Iar ca mulțumire, cel puțin acuma două din cele patru state liberate de noi, (Serbia și România N. R.) sunt de partea dușmanilor noștri. Astăzi lucrurile s'au schimbat și Rusia apără pe Turci de atacurile creștinilor.

Cu doi ani în urmă Turcia era neputincioasă, ca un tiflic în prima zi a convalescenței sale și nu putea face nici o mișcare de protestare față de expropriatorii ei. Astăzi grație sângurii diplomației rusești, Turcia s'a însănătoșit și este tare, iar drept mulțumită, este ingrată față de Rusia.

Și cum s'a manifestat această ingratitudine? Ne-o spune tot »Novoie Vremia« în alt loc.

Turcia acorda construcțiunea căilor ferate din Asia-Mică unei societăți franceze, fără să fi luat în seamă insistențele Rusiei de-a face loc și capitalului și produselor industriale rusești.

Rusia ar fi vrut ca cel puțin un sfert din capitalul total să fie subscris de băncile rusești. Apoi un anumit număr de ingineri și celălalt personal tehnic să fie Ruși, unul din directorii supus rus, să se prevadă ca o parte din șinele de fier, de traverse, vagoane și locomotive să fie procurate dela fabricile din Rusia.

Pentru motive ușor de înțeles, dependente și independente de voința Turciei, guvernul din Constantinopol n'a admis pretențiunile Rusiei.

Și aceasta este cauza, pentru care semioficiosul rus acuză de ingratitudine pe înalta Poartă, enumerând toate serviciile ce i-le-a făcut Rusia până acum, fără să pomenească însă de relele ce i-lea adus în decursul a două veacuri.

„Seara“.

## INFORMAȚII.

A R A D, 25 Maiu n. 1911.

### Murdăria.

Când am făcut armata, am avut un coleg. Era Român. Un băiat bine legat, cu ochii negrii, scund și gros. Vorbea cam răgușit ca toți oamenii dela munte și nici n'ar fi fost el așa urât, dacă nu i-ar fi crescut barba dela urechi până în vârful nasului și dacă un picior nu i-s'ar fi strămbat, din naștere — spunea el — prin preajma genunchiului.

Colegul meu era cel mai zgârcit om de pe lume. Un tip mai caracteristic de avar, nici nu cred să poată găsi cineva în societatea noastră. Deși avea parale de acasă, mânca la cazarmă ciorba lungă și slabă a soldaților de rind și înfulca la zi câte o pâine întregă de săcară. Primea la lună câte cincizeci de coroane și n'ar fi stricat mai mult de cinci până în șase din ele, nici pentru o bucatură de mâncare mai ca lumea. Dimpotrivă. Bani și-i încuia în pufulul lăzii și ne pândea pe noi ceștialți, când cumpăram câte ceva

și se postă în fața noastră cu o vădită poftă de mâncare. Dacă nu-l imbiai, cerea, și să te fi ferit Dzeu să împarți cu el. Era ca un lup.

N'ar fi dat, colegul meu, un crețar unui om sărac, iar dacă noi,ăștia mai risipitori, de pe spatele cărora trăia altfel adeseori, când ni-se isprăveau paralele îi ceream să deschidă lada lui verde pentru un mic împrumut, ne răspundea cu o răceală atât de respingătoare, încât rămâneam înlemniți. Nu știam să râdem ori să-l plesnim pe amicul nostru, care în împrejurări normale ne era un tovarăș așa demn la mâncare. Era un zgârcit murdar.

Colegii streini, cu cari nu areori discutăm politică, dau ce dau și ne loveau la mir cu acest tip, după ei, caracteristic pentru tot neamul nostru de iobagi umiliți și strănți la suflet...

Multă vreme m'am gândit asupra psihologiei acestui fiu de țaran înstărit. Cum se poate, ca acest neam de țărani, a cărui versuri populare strălucesc de cea mai curată poezie, care în baladele de o vecinică frumusețe a creat cele mai uobile figuri, să ridice la suprafață un astfel de tip respingător?

M'am gândit mult și numai într-o noapte când supraveghiam eu, m'am putut dumiri. La nouă ceasuri, era într-o Duminică, când s'a suflat retragerea, amicul a venit la cazarmă. Băieții ceilalți toți rămăseseră prin oraș, care la un păhar de vin. El însă, punct la nouă ceasuri s'a înființat. S'a desbrăcat domol, așa încât, cum eram aproape de el, l'am putut urmări cum se cade. Mai întâi și-a tras ghețele, cari închipuiau niște corăbii enorme petecite pe de toate părțile, lăsând să vadă la slaba lumină galbuie a lămpii de cazarmă niște obiele... indescriptibile. Pe urmă, cu niște gesturi atât de liniștite, de parcă s'ar fi desbrăcat cel mai bogat gentilom, și-a scos bluza și celelalte haine, toate vechi, arătând ochiului meu îngrozit cea mai murdară cămașă de pe lume. Era neagră, nu altceva, și miriade de puncte negre-întunecate îmi aminteau multele nopți nedurmite, de cari am avut parte la armată. Amicul și-a desbrăcat și cămașa, excepțional, și s'a așezat frumușel în pat. Este poate necuviincios, dar trebuie să o spun; pielea colegului meu român era brăzdată, ca o casă veche pătrunsă de umezeala vremurilor, era brăzbată cu lungi șiroaie negre de sudoare învechită de cine știe când acolo...

Uff!... Atunci în noaptea aceea grozavă m'am dumirit eu asupra psihologiei colegului meu și m'am gândit serios la adevărul streinilor, cari îmi aruncau iobăgia strămoșilor mei în față. Cel puțin în parte, dar asupra murtăria aceasta are efecte dezastruoase. Din trup pătrunde, în cele mai multe cazuri și în suflet pe care-l cernește, făcându-l asemenea cămașii colegului meu.

Ego.

**Demonstrații sgomotoase în Iași.** Ziarele ungurești publică o telegramă din Iași, anunțând că Marți seara ar fi avut loc în Iași demonstrații sgomotoase împotriva ziarului „Opinia” pentru atitudinea acestui ziar în procesul Cuza-Socor.

Studentii români, indignați de ținuta ziarului, au mers înaintea redacției „Opiniei” și, spargând ferestrele, au încercat să intre în tipografie, dar au fost oprți de personalul tipografiei.

Studentii, spune telegrama ziarelor ungurești, ar fi tras multe focuri de revolver (?) rânind numeroși muncitori. Au fost arestați 86 (?) de studenți.

Dăm știrea cu toată rezerva.

**Numire.** Dl Dr. Cornel Centea, avocat în Cehul-Silvaniei, a fost numit interprete pentru limba românească pe lângă judecătoria de ocol din Cehul-Silvaniei. (»Monitorul oficial« dela 24 Maiu n.)

— **Ninsori.** În zilele din urmă în multe țări a căzut zăpadă deasă. Frigul continuă în țara întreagă.

Institutul metereologic din Budapesta anunță schimbarea vremii,

— **Suferințele Românilor Bucovineni.** „Foia Poporului” din Cernăuți primește următoarea corespondență din Corcești („Bucovina”):

„Ca în toate satele, s'a făcut și la noi recensământul. Românii s'au trezit și s'au înscris toți în listele românești. Boicii și mazurii nemulțumiți cu aceasta, deoarece n'a trecut nici o familie românească pe partea lor, au

reclamat din lista ruteană cam la 70 de familii, între care se aflau și câteva familii românești rusificate. Se înțelege, că Românii nu s'au lăsat terorizați și au rămas tot în rîndul cuvenit. Torbarii venetici și mai infurizați au spus că are să fie vărsare de sânge, ceace s'a și întâmplat în Lunia Paștelor.

Ca de obicei s'au strâns oamenii în Lunia sf. Paști în cimitirul care se află lângă biserică. În deseară au ieșit ucrainii flămânzi din cimitir și au ocupat mic și mare, tinăr și bătrân, bărbat și femeie drumul pe unde aveau de mers cei mai mulți Români. Văzând toate acestea, Românii au trimis după antistele comunal Nicolae Antoniu, care a și apărut în scurtă vreme cu mai mulți deputați comunali, polițai și un jandarm cu numele Plach și au cercat să împrăștie torbele și lepădăturile galițiene. Atunci a aruncat hoțomanul Hrabiuc copilul ce-l ținea în brațe jos și l-a apucat pe deputatul comunal Nicorici de cap, l-a izbit jos și l-a început a bate.

Văzând jandarmul aceasta, a sărit să-i despartă. Hrabiuc l-a lăsat pe Român și l-a apucat pe jandarm de sabie, a rupt cureaua în două și astfel a scos sabia. Un soldat din partea Rușilor a scos baionetul, a sărit la jandarm. Pe aceasta a sărit un Român la Hrabiuc și a scos sabia jandarmului. În astfel de împrejurări critice a luat jandarmul pușca în mână, iar polițaiul a scos sabia din teacă și cu mare greu l-au scos pe potlogarul Hrabiuc dintre Ruși și l-au închis în truparnie, care se află în ograda bisericii, iar leghioana cea spurcată de ruși a mers la casa lor națională și de acolo au început a arunca cu bolovani asupra jandarmului și tuturor Românilor.

Jandarmul a strigat să înceteze pentru-că el împușcă și a împușcat odată în aer. Ei au început și mai tare a bombarda și unul dintre ei au aruncat jandarmului un bolovan mare drept în cap. Apoi au început Rușii a împușca, a împușcat jandarmul de două ori. Doi Ruși au fost răpiți, iar ceilalți au fugit în casa lor națională. Jandarmul a trimis iute după un ajutor la Pătrăuți. Venind încă un jandarm, au intrat ei doi și cu polițaiul al treilea, înăuntru. Nici n'a ajuns bine jandarmul Plach pe prag și a și căpătat un bolovan în frunte de l-a implut sângele și n'a mai știut pe ce lume se află. Iar celalt jandarm cu polițaiul i-a fugărit pe toți cazacii ucigași de oameni pe acasă. Astfel au fost în ziua aceasta arestați doi ruși și anume: Hrabiuc și ostașul cel ce-a sărit cu baioneta.

Vineri sara au venit opt jandarmi și-au desarmat satul. Se înțelege, că aproape la toți Rușii s'au aflat arme. Duminică s'a fost descopert cel ce-a crăpat jandarmului capul cu piatra, și-apoi unul care a spus, că atâta vreme nu va fi pace, până ce nu va ajunge un împărat rusesc în Bucovina la domnie. Se înțelege, că conducătorii acestora n'au fost prinși...

— **Regina României în Bulgaria.** Din București ni-se scrie: M. S. Regina va face în cursul acestei săptămâni o vizită intimă M. S. Regina Eleonora a Bulgariei, la Euxinograd.

M. S. Regina va fi însoțită în această vizită de doamnele de onoare ale M. Sale și de domnul comandor Grațovski.

— **Emigrarea Mohamedanilor din Bosnia.** Emigrarea Mohamedanilor din Bosnia, în imperul turcesc, ia proporții tot mai mari. Dela ane x iune până acum a emigrat aproape la 5000 de familii, așteptând încheierea formalităților alte 3000 de familii. Cauza acestei emigrări este de a se căuta în religiuinea mohamedană, care interzice credincioșilor lui Alah, să trăiască sub stăpânire de altă lege.

Guvernul turcesc a luat măsuri întinse ca acești imigranți să poată fi colonizați în împărăție. Față de cheltuelile de trecut guvernul a cerut o sumă bugetară mai mare, voind ca coloniștilor să le dea pământ, material necesar la zidirea caselor și vitele de lipsă. Cu astfel de măsuri soarta mohamedanilor emigrați din provinciile anexate pare a fi asigu-

rată în noua lor patrie, unde de altfel ar trăi și în mizeria cea mai mare, având domnitor de aceeași lege.

— **Zece milioane pentru scopuri umanitare.** În Londra a murit multimilionarul Carol Wertheimer, care a lăsat prin testament 10 milioane franci pentru scopuri de binefacere.

— **Grevă generală în Montvideo.** Capitala statului Urugai are aspectul unui oraș mort. S'a declarat greva generală a tuturor muncitorilor, aliați în contra patronilor, pentru ridicarea plății. Muncitorii s'au adunat afar de oraș sub cerul liber unde șefii diferitelor sindicate îndeamnă tovarășii la rezistență. Cătră seară s'au întâmplat mai multe ciocniri între greviști și poliție. Douăzeci de greviști au fost deținuți.

— **Agitația catolicilor din Iași.** Din Iași se anunță: Agitația catolicilor din localitate a luat o nouă întorsătură.

O parte din credincioșii catolici de aci și mai ales cei cu stare s'au ridicat contra preotului Weber susținând că decizia episcopului Camilly e dreaptă.

Acești credincioși au adresat episcopului Camilly o adresă prin care cer îndepărtarea preotului Weber, de altminteri și în situația preotului a intervenit o împrejurare agravantă.

Un ziar local a adus numitului preot acuzația că ar fi provocat avortul unei doamne cu care trăia în concubinaj, din care cauză aceasta a sucumbat.

De oarece acuzațiunile sunt formulate în termeni preciși se va cere intervenția parchetului.

— **Împăratul Wilhelm la manevrele Austro-Ungare.** Din Viena se comunică, că la manevrele de toamnă, cari se vor ține în Nordul Ungariei, va lua parte și împăratul Wilhelm. Din sursă particulară primim știrea că și moștenitorul de tron al României, va asista la manevrele armatei noastre.

— **Starea sănătății ministrului președinte francez.** Din Paris se anunță: Starea sănătății ministrului preșepinte Monis, rănit grav la meetingul aviatic, este îmbucurătoare. Medicii o iau cu siguranță, că ministrul va părăsi patul în timpul cel mai scurt.

Train, autorul catastrofei a fost interogat din nou, de judele de instrucție. A făcut aceeași declarație ca și înainte.

— **Prințul George în Franța.** Prințul George al Serbiei va pleca în Franța, la o academie militară unde va sta timp de 3 ani. Mănuind cursurile, se va reîntoarce la Belgrad, spre a fi numit în o funcție onorifică la armată.

— **Aeroplane și încoronarea regelui George.** Ministrul pe interne, Churchill răspunzând la interpelarea, că oare este aplicat guvernului să depună un proiect de lege, referitor la interzicerea de a se face ascensiuni în ziua încoronării, — a spus că guvernul se ocupă cu acest proiect, care va ajunge în timpul cel mai scurt înaintea corpurilor legiuitoare, cari crede ministrul că vor primi cu unanimitate, legiferarea dispozițiilor de a se opri pe un timp anumit cursele aviatice.

— **Prințul prusiak Henrich în contra aviatice.** Din Strassburg se anunță: Înainte de a se deschide cursele de aviațiune, prințul Heinrich al Prusiei a chemat la sine pe aviatori și le-a atras atențiunea asupra deselor catastrofe rezultate din ambiții deșarte, de a emula unii cu alții, tradând patima de a bate recordul. Fiece viața a aviatorilor este doliu pentru stat și neam, a încheiat prințul.

Aducându-i-se la cunoștință nenorocirea aviatorului Semlin, prințul a hotărât sistarea ascensiunilor.

— **O nenorocire.** Ziarele ungurești din Capitală aduc știrea că soția Dlui notar Iosif Mărcuț din Berechin (com. Aradului) cu prilejul unei petreceri ar fi cercat să se sinucidă.

Avem însă informația că din nenorocire, aflându-se pe masă, în casa dlui notar un revolver, și luându-l soția Dlui notar în mână, arma s'a slobozit, perforându-i gionțul umărul stâng al soției Dlui notar.

— **Ziarist arestat.** În afacerea arestării ziaristului croat, Persici, se comunică din Zagrab, că procurorul a ordonat arestarea, în urma manifestului publicat de Persici în ziarul »Hrvatska Sloboda«, și adresat cetățenilor, în care se cuprinde agitație Sindicatul ziaristilor a hotărât în ședința extraordinară de ieri, să intervină pe lângă judele de instrucție în favorul colegului, care să fie pus pe picior liber.

— **Dirigiabil liber.** La garnizoana din Ingolstadt, Bavaria, un vânt puternic a rupt frânghia care ținea un dirigiabil, în a cărui nacelă se afla un ofițer atașat de curând la secția dirigiabililor. Dirigiabilul devenind liber a început să se urce, spre frica cea mai mare a ofițerului. Calmându-se tinărul ofițer, necunoscând construcția încă, a încurcat în fel și chip să poată lua cârma, ca să oprească urcarea. Dar toate încercările au fost zadarnice. Văzând pericolul, s'a urcat pe invelișul dirijeabilului și l-a găurit, așa că intrând aer în balon, dirigiabilul a fost nevoit să se coboare. Ajungând aproape de pământ, ofițerul a sărit din nacelă scăpându-și în modul acesta viața.

— **Holera în Turcia.** Un caz suspect de holeră a fost constatat la spitalul militar din Sтамбуl.

— **Aruncarea pe apă a unui Dreadnought.** La 15 Iunie se va face aruncarea celui dintâi vas de război, Dreadnought. Cu acest prilej Maj. Sa va fi reprezentat de arhiducele Francisc Ferdinand. Nașa noului vas este arhiducesa Maria Anunciata. Vasul va purta numirea de »Viribus unitis«.

— **Spânzurat.** Calfa de zugrav, Ioan Muntean, din Orada-mare, s'a spânzurat în dormitorul noului palat al baronului Rothschild, din Csektelek, ridicat de curând. În buzunarul lui s'a aflat o scrisoare, în care spune, că a comis faptul fiind plictisit de viață. Jandarmieria a deschis anchetă.

— **La Reuniunea meseriașilor rom. din Sibiu.** au fost primiți următorii membri ordinari: C. A. Tăslăuanu (originar din Bilbor, comitat. Ciuc, cu 4 gimn.), Horia Dop (originar din Frâua), culegători tipografi, George Tomuș (originar din Sibiu), Ioan Pleșa (originar din Limba, cu 1 cl. gimn.), sodali lăcătuși, Liviu Pamfilie (originar din Sebeșul-săseș), sculptor de lemn; Ioan Moldovan (originar din Totoiu), sodal rotar; Nicolae Preja, (origin. din Galda de sus), Dumitru Șandru (orig. din Sadu), sodali pantofari; Iacob Radu (originar din Teiuș, cu 2 cl. gimn.), sodal croitor; Ilie Teodor (orig. din Sibiu), grădinar; Zevedeu Fălămaș (orig. din Doștat), sodal curelar; Man Băncilă (originar din Râșinar), sodal croitor. Intre membrii ajutători a binevoit a se înscrie d-na Elisaveta Bugarsky n. Popovici.

— **Seminar închis din cauza asasinării unui episcop.** Seminarul ortodox din Taratov a fost închis de către sinod, deoarece studenții din acel seminar, au asasinat acum nu de mult pe un episcop. 20 de studenți din acel seminar au fost excluși din toate școalele superioare din Rusia.

— **Accident. Întâmplat între Buzău-Tăbărești.** Miercuri după amiază un accident care ar fi putut avea urmări grave s'a întâmplat între stațiile Buzău și Tăbărești cu trenul de persoane care pleacă din București și sosește la Galați la ora 3 și 20.

Mașina trenului nu se știe din ce motive a intrat cu totul în pământ fărâmiându-se și a fost noroc cu mecanicul care a izolat-o căci altfel s'ar fi întâmplat o groaznică catastrofă.

Cu ajutorul unei alte mașini sosite în grabă vagoanele au fost luate și aduse la Galați cu o întârziere de o jumătate de oră.

— **Altă catastrofă la concursul de aviație în Rusia.** Agenția »Central News« află din Petersburg că la concursul de aviațiune din Karschik s'a întâmplat o nenorocire identică cu catastrofa din Issy-les-Moulineaux. Primul concurent a ocolit de două ori câmpul de aviațiune. La al treilea circuit, pe când aviatorul se afla deasupra capetelor publicului, aeroplanul a căzut din cauza unui defect la cârma de înălțime.

140 persoane au fost mai mult sau mai puțin grav rănite.

6 persoane au murit în cursul nopții.

## Dr. VICTOR GRAUB.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

### Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I în fața palatului administrativ (comitatului)

## Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte etc. —

Luni, 12 Iunie n.

Alba-Iulia Petrecere de vară în reduta orașenească din Alba-Iulia. Inceputul la orele 8 seara.

## ECONOMIE.

**Situația agricolă.** După rapoartele speciale intrate în timpul din urmă la ministerul de agricultură starea sămănăturilor din întreaga țară s'a îmbunătățit mult în urma timpului moale, ploios și totuși cald, așa încât în general se poate spera o recoltă mijlocie-bună. Lucrările de economie obicinuite ca: sămănatul porumbului, cosirea nutrețurilor sămănate, plivirea sămănăturilor de bucate și curățirea viilor și a grădinilor — mulțămită timpului cât se poate de priincios, — continuă cu zor.

Sămănăturile de grâu sânt în general frumoase, dese și de o culoare sănătoasă verde închisă. Timpul favorabil n'a putut — ce e drept — să îndrepte peste tot locul scăderile și stricăciunile de șoareci și îngheț, dar cu toate acestea se nutresc speranțe întemeiate de o recoltă mulțămitoare.

Abstrăgând dela stricăciunile cauzate de șoareci și îngheț, se constată că sămănăturile de grâu sunt mai slăbuțe la deal decât la șesuri, deși nu lipsesc nici locuri de aceea joase, unde, în urma ploilor din timpul din urmă, sămănăturile au cam dat înapoi chiar din cauza umezelei prea mari, îngălbenindu-se și plecându-se la pământ, bătute de ploii prea repezi. Prin atari locuri apoi și buruiana s'a dezvoltat în măsură mai mare. — Mai bine se prezintă până acum sămănăturile de grâu de pe Șesul cel mare. Grâul aici a dat deja aproape peste tot locul în paiu, ba prin unele locuri a început chiar a încolți. Pe țărnuț de dincoace al Tisei grâul de toamnă sămănat mai târziu e frumos, des și curat, pe când cel sămănat mai de timpuriu nu e tocmai așa de laudă. Aceasta din cauză că cel sămănat mai de vreme a început a da în paiu încă înainte

de ploile acestea din urmă și astfel a rămas mai rar, copleșindu-l în timpul ploilor buruiană. În comitatele ardelenne încă s'au îndreptat grânele mult în timpul din urmă, dar cu toate acestea sunt relativ ceva mai slabe decât în alte părți ale țării.

Secara este în general ceva mai slăbuță decât grâul, deoarece sămănăturile de seară erau deja prea înaintate în dezvoltare când au început ploile acestea din urmă. Astfel au rămas secările ceva mai rare și cu mai multă buruiană.

Orzul de toamnă se prezintă bine mai ales în ținuturile dintre Dunăre și Tisa, pe când în alte părți ale țării este rar și plin de buruiană. Cel de primăvară este în general mai frumos. În părțile muntoase de-abia acum s'a terminat cu sămănatul lui.

Ovăsul a răsărit bine și se prezintă în condițiile cele mai bune de dezvoltare. Ici-colea e mai puțin curat.

Rapița câtă a scăpat nestrucată de șoareci și de îngheț e frumoasă. A înflorit și promite o recoltă bună.

Sămănatul porumbului e aproape peste tot locul terminat și sămănăturile acestea sunt de tot frumoase. Cartofii deasemenea s'au pus deja mai peste tot locul în țară, ba prin unele locuri dela șes au început chiar la sapă oamenii. Buruiană este multă.

Grădinile de legume sunt deja sămănate și timpul acesta călduț și umed le prieste de minune. Deja de mult au început a se arăta pe piețe ceapa, salata, ridichile etc. Cănepa și inul în cea mare parte numai acum se seamănă. Napii de zahăr și de nutreț au răsărit frumos și au ajuns deja la sapa dintâi.

Nutrețurile sămănate în urma ploilor au progresat repede și deja se cosesc spre a servi ca nutreț verde pentru vite. Fânatele în timpul uscat de pe la începutul lui April au cam rămas înapoi, dar acum s'au mai recules puțin. Tot asemenea și pășunile. Viile sânt frumoase și deja se sapă a doua oară. Ploile cu gheață din zilele acestea nu le-a prea stricat. Pomii au înflorit frumos și se aș-

teaptă o recoltă abundentă. Omidă a fost mai puțină în anul acesta. În schimb cu atât mai mari stricăciuni au pricinuit gândacii. „R. E.“

**Târg de vite în Ocna-Șugatag.** Târgul de vite cornute și cai care ar fi trebuit să se țină în Ocna-Șugatag (comitatul Maramureș) la 24-25 Aprilie, va avea loc la 29 și 30 Maiu n.

### BIBLIOGRAFII

**Ilustrate românești.** Librăria „Tribuna“ a editat o serie de ilustrate frumoase reprezentând porturile dela **ba-lul costumat din Arad.**

Bucata costă 24 fileri; Seria de 12 ilustrate 2 coroane 50 fileri; 50 bucăți 9 coroane; 100 bucăți 16 coroane.

O frumoasă ilustrată e și cartă postală reprezentând pe dl **Octavian Goga** alături de primul nostru aviator dl **Aurel Vlaicu.** Bucata 16 fileri; 50 bucăți 7 coroane; 100 bucăți 12 coroane.

»**Călușerii**«, bucata 14 fileri; 50 bucăți 6 coroane; 100 bucăți 10 coroane.

La „Librăria Tribunei“ se află de vânzare:  
**Emilie Tailler:** succesul în viață, 4 30 fil. + 5 fil. porto.

**I. Ciocărlan:** Inimă de mamă, 4 30 fil. + 5 fil. porto.  
**Al. Dumas-Tatăl:** Majstrul Adam Calabrezul, 4 30 fil. + 5 fil. porto.

**Ion Cocârla-Leandru:** *Jalea Satelor.* Poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

La Librăria „Tribunei“ se află de vânzare **Dr. Onisifor Ghibu, Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar și educația populară à Cor. 1 plus 5 fil. porto.**

**Tablourile lui Grigorescu în Arad.**

La Librăria Tribunei se află de vânzare 20 de reproduceri după tablourile celui mare pictor român **Grigorescu.**

Fiecare tablou costă cor. 2-50 + porto postal. Mărimea e (cu carton cu tot) 30 cm. lățime și 40 cm. lungime:

### DICȚIONARUL

numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria, compus din încredințarea *Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român de S. Moldovan și Nicolae Togan.* Prețul 5 Cor. plus 20 fil. porto. Se poate procura la Librăria Tribunei, Arad.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**  
„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și 1911.

## MOBILE

din cauza schimbării localului  
se vând cu prețuri

# ieftine

în fabrica de mobile alui

# BEISZ

Oradea-mare-Nagyvárad

dela 1 Mai în Rákoczi-ut 14.

## Se caută un învățător

necăsătorit, care — încât e posibil — să știe conduce și corul, într-o comună bine situată, cu un salariu de 1300 cor. + cvinvinalele socotite și după serviciile dintr'alte comune. — Ofertele — comunicând adresa, etatea, cvalificațiunea etc. — să se trimită sbu »V. P.« administrațiunii »Tribuna«. —

Leon Tolstoi.

23

## RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Asta nu-mi pare de ajuns, și-o mărturisesc, mamă...

— Doamne, Doamne, cât e de bolnav! repetă prințesa.

XVII.

După ce Ana Mikhailowna și fiul ei părăsiră pe contesa Rostow, ea rămase singură, adâncită în gânduri și stergându-și din timp în timp ochii plini de lacrimi.

— Imi pare, stimata mea, se adresă contesa cu un ton sever cameristei care nu venise numai decât la chemare, că nu-ți prea place serviciul; ei, bine! am să-ți caut altă slujbă.

Contesa avea norvii iritați; necazurile și lipsa prietenei sale o indispușeră; și indispoziția ei se traducea totdeauna prin „dta“ și „stimata mea“.

— Iertați-mă, doamnă, murmură vinovata.

— Roagă-l pe contele să treacă pe la mine.

Contele sosi numai decât și se apropie, legănându-se, cu timiditate de soția sa.

— Dacă ai ști, mica mea contesă, ce sos cu madera • să avem la masă! L-am gustat, ma chère. De aceea ă dau lui Taraska o mie de ruble, dar le merită.

El se așeză alături de nevastă-sa, își trecu o mână prin păr și-și puse cealaltă mână pe genunchi, cu un aer învingător.

— Ce dorești, mica mea contesă?

— Iată ce e, amicul meu; dar de unde vine pata asta? îi spuse ea punând mâna pe jiletca lui. E de sigur sosul de madera adăugă ea zâmbind. Uite, scumpe conte, am nevoie de bani.

Figura contelui se lungi.

— Ah! făcu el, scumpă conteso!

Și-și căută portofelul cu zor.

— Imi trebuie mult... cinci sute de ruble, urmă ea stergând pata cu batista ei fină.

— Numai decât, numai decât! ei, cine e acolo? strigă el cu siguranța omului care știe că chemarea sa va fi ascultată. Să mi-se trimită Mitenka.

Mitenka era un fiu de nobil, crescut de conte, care-l făcuse omul său de afaceri; el intră cu pași înceți și măsurati și se opri respectuos în fața contelui.

— Ascultă dragul meu, adu-mi — el șovăi — adu-mi șapte sute de ruble, da, șapte sute de ruble; dar bagă de seamă să nu-mi aduci hârtii vechi mototolite ca data trecută. Vreau hârtii noi, e pentru contesa.

Da, te rog, Mitenka, să fie curate, făcu contesa cu un suspin.

— Și când le dorește Excelența Voastră? căci știți că... de altminterlea fiți fără grijă, se grăbi să adauge Mitenka, ghicind din respirația mai sgomotoasă a contelui că e pe cale de-a se infuria... Uitasem... le veți primi în curând.

— Foarte bine, foarte bine, le vei da contesei. Ce comoară e băiatul acesta! zise contele petrecându-l din ochi; nimic nu e imposibil pentru dânsul, și asta îmi place. La urma urmelor așa trebuie să fie.

— Ah! banii, banii, câte năcazuri nu iscă banii în lume — și tare am nevoie de acești bani, iubite conte.

— Toată lumea știe, mica mea contesă, că ești gro-

zav de cheluitoare, reluă contele. Și după ce sărută mâna nevastă-sa, se retrase în apartamentul său.

Contesa primi banenote noi și tocmai le învălea cu grijă în batistă când ușa se deschise și prințesa Drubetzkoii intră în odaie.

— Ei bine, amica mea? o întrebă contesa ușor mișcată.

— Ah! ce situație teribilă! Nici nu-l mai recunoști, și e așa de bolnav, așa e de bolnav! N'am stat la el decât o clipă și n'am schimbat nici două vorbe cu el.

— Aneto! în numele cerului; nu mă refuza! spuse deodată contesa înroșindu-se și cu un aer de confuziune care contrasta în mod ciudat cu expresia aspră a chipului ei obosit. Ea trase repede batista și întinse Anei Mikhailowna pachetul, iar aceasta ghici numai decât despre ce este vorba, și se aplecă gata să-și stringă prietena în brațe.

— Iată, pentru uniforma lui Boris.

Momentul sosise, și prințesa își sărută prietena plângând. De ce plângeau ele amândouă? Fiindcă se vedeau silite să se gândească la bani, această chestiune secundară între oamenii ce se iubesc? Ori poate își aminteau de trecut, de copilăria care le împreunase, de tinerețea lor dispărută? Ori cum ar fi, lacrimile lor curgeau, dar erau lacrimi curate.

XVIII.

Contesa Rostow era în salon cu fiicele ei și cu un număr mare de mosafiri. Contele îi luase pe bărbați în cabinetul său, ca să le facă onoarea colecțiunii lui de pipe turcești; din când în când se întorcea să-și întrebe soția dacă Maria Dimitrievna Afrosimow nu sosișe încă.

(Va urma).



## CONCURS.

a) »HAȚIEGANA« institut de credit și economii societate pe acții în Hațeg prin aceasta publică concurs pentru ocuparea postului de **director-executiv** cu termen de 30 Iunie 1911 st. n. cu următoarele condițiuni:

1. Recurenții au să dovedească calificațiunea sau cu testimoniu despre absolvirea academiei comerciale sau să arete că au doctoratul iuridic, precum și atestatul de serviciu de până aci.—

2. Alesul nu poate avea altă ocupațiune și trebuie să depună o cautiune de 5000 Cor. în bani gata, mobile sau efecte.—

3. Beneficiul se statorește în K. 3200 salar anual, K. 800 bani de cuartir și tantiema statutară de 2%.—

4. Instituirea se va face, deocamdată provizor pe un an.—

b) Pentru ocuparea postului de **contabil** la filiala din Puj cu următoarele condițiuni:

Recurenți au să dovedească absolvirea școlii comerciale sup. și că au praxă de bancă ca să poată conduce independent agendele filialei.—

Cei ce vor fi versații în ale cărții fundare vor fi preferiți.—

Beneficiul se statorește în K. 1600 salar anual, iar după un an de probă va fi ales definitiv și va intra la fondul de pensiuine și tantiema statutară.—

Hațeg, la 18 Maiu 1911

*Directiunea.*

## Wällischhof

stabiliment de hidroterapie și sanatoriu aranjat conform tuturor recerintelor moderne; dietetică după sistemul Dr. Lahmann; (băi de aier, de soare, de abur, de aier cald, de acid carbonic, de oxigen, de radium, băi medicinale și electrice, gimnastică etc.) 30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele de schimbului organic (neurasthenie, histerie, amemie, diabet, diathesă urică, reumatism, boale de stomach și de intestine etc.)

Cură de slăbire și îngrășare.

În stabiliment nu se primesc morboși de boale infecțioase și boale psihice.

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegrame și telefon: Wällischhof-Giesshübl bei Wien.

Cu prospecte și cu detalii stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

*Dr. Marius Sturza.*

## Johann Aichinger,

sculptor

Temesvár Erzsébetváros, Püspök-ut 7. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că începând cu întâi Noemvre mi am mutat atelierul din **Bohemia** de miază noapte la Timișoara și asupra acestui atelier trag atenția onoratului public doritor de artă, dar în primul rând a anteprenorilor, arhitecților și a bisericilor.

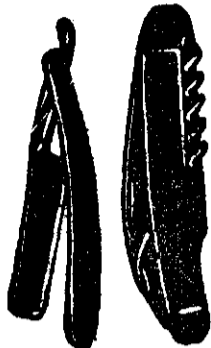
Sânt însituația de a putea satisface orice comande sculpturale în execuție simplă și pompoasă, anume **decorațiuni și statuete ornamentale** pentru clădirii, din orice material; **modele în miniatură** după opere arhitectonice.

Apoi **statui, busturi, bas reliefuri, planșete, plăci comemorative** în bronz sau turnate eventual tăiate în **piatră blazoane, ornamentice sepulcrate, lucrări fine de sculptură în lemn**, pentru biserici și saloane, executare artistică și ieftin.

## Szighety Sándor

atelier de cuțite și tocișerie artistică  
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.  
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru **ascuțirea și repararea** de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.



Mare depozit de unelte și utensilii pentru barbieri, ca **foarfeci, brice și curele de ascuțit** etc. etc. precum și cuțite de buzunar ș a.

Pentru barbieri se ascut două briciuri gratuit dacă trimit 12 deodată

Comandele se execută prompt și conștiințios.

## Stefan Fekesházy

institut de văpsitorie de haine și curățătorie chimică  
Bistrița, Fötér 17. Lângă Primărie.

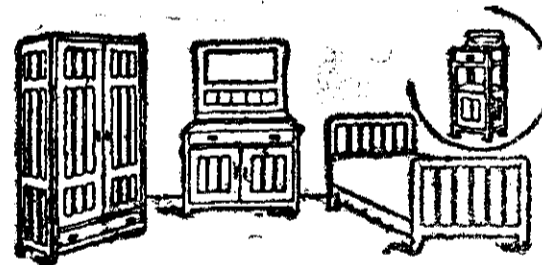
Primește: curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și albituri de pat; perdele și orice lucrări de bransa aceasta cu prețuri foarte ieftine.

Curățire și vopsitorie chimică de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii și jachete fără ale desface; apoi materii de mobile, perdele dantele și altele  
Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.



## PÁLSÁNDOR

timplar pentru edificiul și mobile  
Nagyvárad, Uri-utca 49 (i. casa: Hármos).



Pregătește ori-ce lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserici, locuințe, biurouri etc. din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. și Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.  
— Telefon pentru oraș și comitat nr. 629. —

Cele mai bune

## Vinuri de deal,

le găsești la **Iullus Dános, producător de vinuri în Șiria** pe lângă urm. prețuri:

Vin de masă prima calitate, azuriu Cor. 50.—

Vin de Rizling prima calitate „54.—

Cele mai bune vinuri vechi, culoare azurie Cor. 56.—, 60.—. Vinuri: Schiller Cor. 50.—. Vin roșu (Bikavér) 80.— și 90.— de hecto.

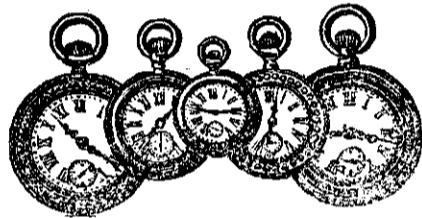
Vinurile se expediază în butoaie de imprumut, începând dela 100 lire de orice calitate.

Serviciu culant, vinuri admirabile de prima calitate.

Adresa pentru scrisori și telegrame:

**Iullus Dános,**

mare producător de vinuri  
Világos (Șiria, Arad m.)



Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

## BINDER LAJOS

ciasornicar și giuvaergiu în  
MEDGYES, Markt-platz Nr. 8.

Depozit bogat de totfelul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de metal și nickel

Articlii de argint de China.

Ochelari și zwickeri de Rathenov.

Articole optice de aur și argint.

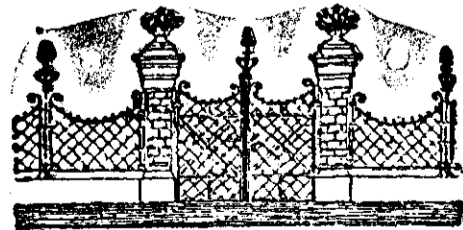
Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștiințios.

## Klein István

Pima fabrică cu instalație electrică de împletituri de sîrmă, coarde (madrăte) de oțel pentru paturi și sâte etc.

— Szeged, Kelemen-u. 4. —

Telefon No 242. — Fondat în anul 1840.

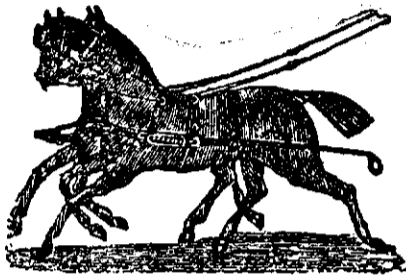
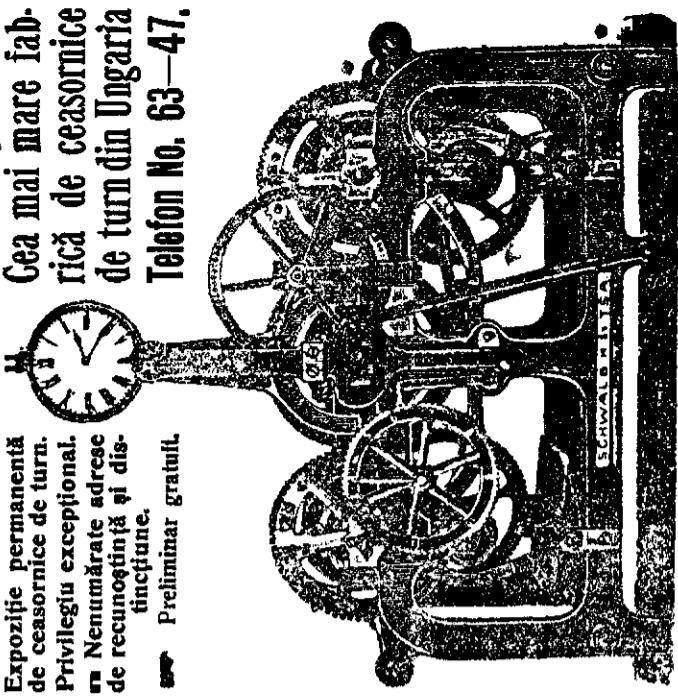


1 m. de sîrmă pentru gard dela 30 fileri în sus.

Fabricatele sale în privința durabilității și a execuțiunii bune, concurează cu orice fabricate de acest soi. — Serviciu conștiințios. — Prețurile sale sunt cele mai ieftine. — Cu prospecte și cu catalog de prețuri la dorință servește gratuit. Să fiți atenți la firmă.

**SCHWALB KÁLMÁN ÉS TSA**  
**FABRICA DE CEASORNICE DE TURN**  
**BUDAPEST, VII. Dembisky-u. 32.**  
 Gea mai mare fabrică de ceasornice de turn din Ungaria  
 Telefon No. 63—47.

Expoziție permanentă de ceasornice de turn. Privilegiu excepțional. Nenumărate adrese de recunoștință și distincțiuni.  
 Preliminar gratuit.



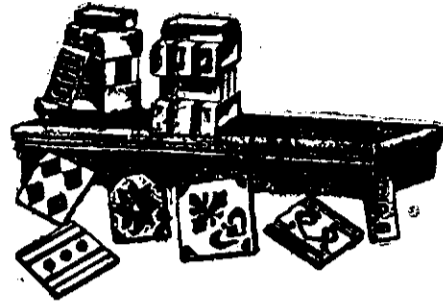
**Atelier de curelărie, șelărie și coferărie:**  
**Orendt G. & Feiri W.**  
 (odinioară Societatea curelarilor)  
 Sibiu—Nagyszeben,  
 Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru cavaleri și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cai dela soiurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (șoluri) de cai și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințos.

## Simics József

anteprisă de clădiri și fabrică de ciment monumente și beton

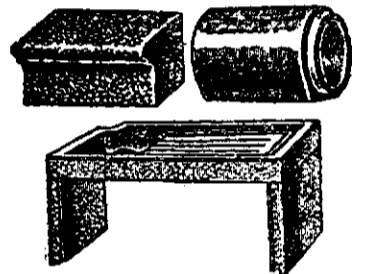
Lugoș, Str. Buziașului 37. Casa proprie.



Primește totfelul de lucrări din acest ram, poduri de beton, viaduct, canalizări, usucarea păreților umezi, învelișuri de beton, terase, monumente, pedestale, trepte, bazinuri, boltituri din beton de fier, cupole pentru biserici, șghiaburi, păreți sectanți, cerdacuri de ciment și pregătirea lucrărilor din asfalt.

Are în depozit tot materialul de lipsă pentru lucrările din acest ram, ghips, ciment românesc și de portland, trestie pentru moloz etc.

Lucrările se fac pelângă garanție. — Preliminare și planuri se trimit gratuit.



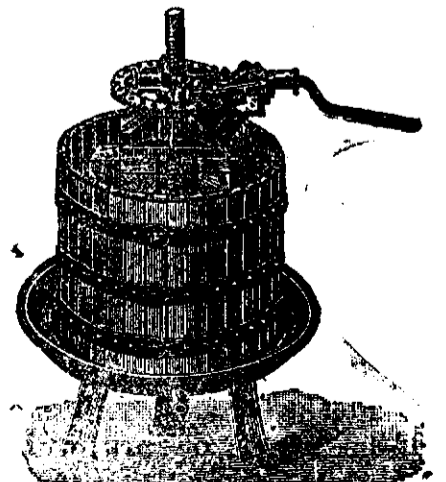
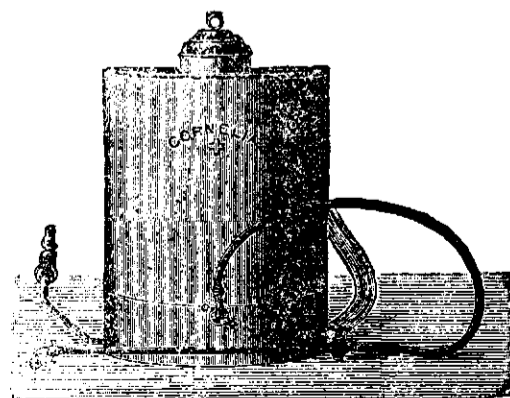
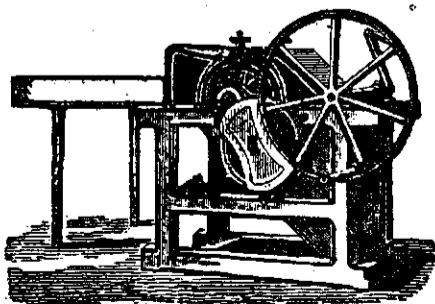
# Frații Burza

Nr. telefonului 601.

Gea mai mare firmă românească din Ungaria.

**Arad, Piața Boros Béni-tér 1. Casa proprie.**

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferrii, arme și mașini agricole cu prețurile cele mai moderate și cu plată în rate.



Cu garnituri pentru trier și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. — Catalog trimitem gratuit.

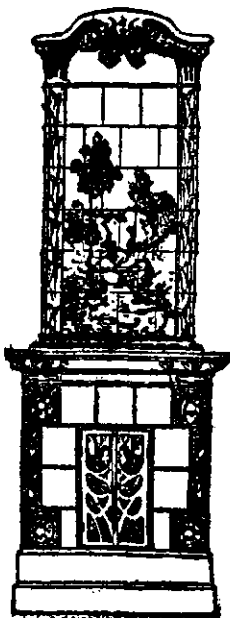
PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCİAR  
:: ROMAN DIN BUCUREȘTI. ::

**ANUNȚ.**

Se aduce la cunoștința detentorilor de cuponne, că plata cuponului de 1 Iulie 1911 și a scrisurilor funciare eșite la sorți 4% și 5% din ultima tragere, se va face cu începere de Luni 16/29 Maiu a. c., dela orele 11—3 p. m., afară de Joia și Sâmbăta când nu se fac plăți.

Direcțiunea.

**Mare depozit de cuptoare.**



Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în **Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin** înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinătate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurînd-ul tot odată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

**Tamásy József,**  
Kolozsvár.

**Inginer**

**Eugen Tilea**

birou tehnic

București, Calea Victoriei No 27.



**EXECUTĂ:**

Proiectarea și construirea de vile, școli și ori-ce alte clădiri în stil românesc și modern.

Construirea în beton armat.

Alimentări cu apă și canalizări de orașe etc.

Construcțiuni de magazini de cereale ș. a.

**S'a deschis**  
Filiala fabricei de  
**ghete anatomice Moskovits**  
în Arad, Piața Libertății No 18.



Prețuri  
fixate  
egal:

10 Cor.  
13 »  
17 »  
22 »

Prețuri  
fixate  
egal:

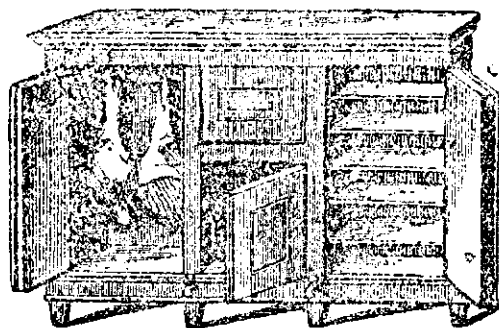
10 Cor.  
13 »  
17 »  
22 »

Prețuri egale.

Prețuri fixe.

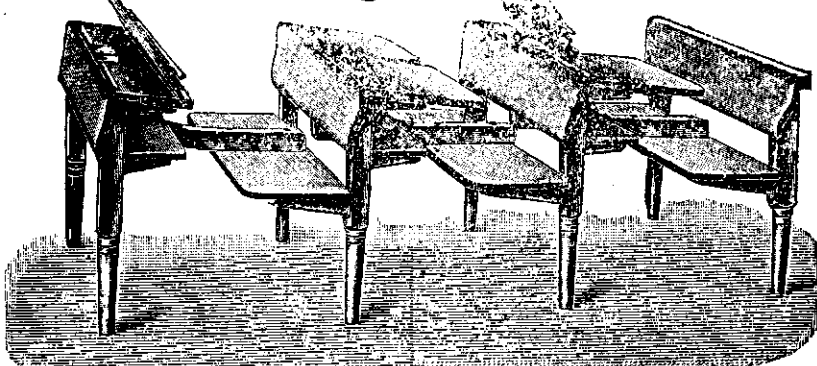
**Itzkovits Gerson, Budapesta, IX.,**  
Strada Tompa No 14.

**Dulapuri de gheață** la cari e necesară gheață puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt.



Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efeptuiesc prompt și cu prețuri convenabile.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.



**Feivel Lipót utódai**  
Budapest, IX., Ipar-utca No 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Telefon 66—82

## FISCHER TESTVÉREK

- lustratori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
- pictură specială pentru geamuri de biserică. ■

BUDAPESTA, VIII., Koszoru-utca No. 27.

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințioasă a oricărui lucru din acest râm, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

= Mare depozit de sticlă în plăci. =

Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințiozitate.

Telefon 66—82.

## Localitățile balneare — Felix.

Pentru cura de vară și iarnă, lângă Oradea-Mare.

Deschise întreg anul. Cel mai bogat izvor cald în sulfur, la temp. de 49 grade C. și cu o cantitate zilnică de 17 milioane litri.

Contra bolilor de reumatism, podagră și ischias, contra asudării și contra boalalelor femeiești. -:

In 1909 au fost vindecați 9200 bolnavi. Localitățile balneare din Felix, cele mai eficace dintre toate stațiunile de acelaș fel.

Băi de vană, și nisip etc., 250 camere, loc de întâlnire, sală de pian și lectură, res'aurante excelente, taraf de țigani, Dumineca muzică militară, joc de tennis, promenăzi frumoase, parc de 400 de holde cu plantație minunată de brazi: 16 trenuri de persoane circulă zilnic dela 1 Maiu n.

Oficiu poatel, telegrafic și telefonic. Taxă de cură și p. muzică nu este. Prospecte trimite direcțiunea. (Felix — gyógyfürdő).

Haine bărbătești și femeiești, întregi sau desfăcute, draperii și perdele de dantelă, haine de piele, odăjdii, acop. de altare le

### curăță și vâpsește

mai bine și mai ieftin dnul

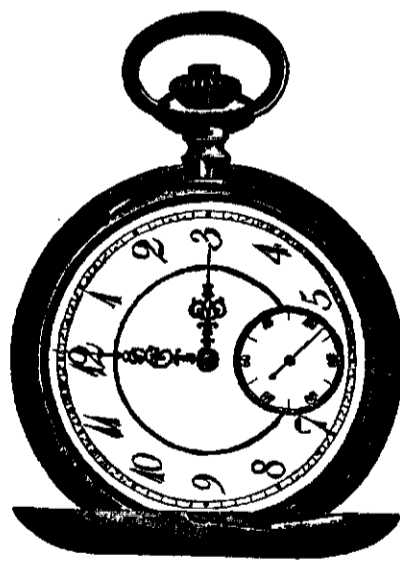
Fintzler Ferencz,

vopsitor și spălător chimic în

Nagyvárad, Bazárépület,

In laturea dinspre teatru. In vecini cu ciasornicarul Kepes.

— Rog să se țină seamă la firmă. —



Cele mai bune

— orologio —

— cele mai solide și cele mai după modă —

— juvaeriale —

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

### BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED:

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai acela vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Biroul special de antreprisă pentru instalați sanitare a inginerului

# PONTET SÁNDOR

Maros-Vásárhely str. Eötvös

Nr. 4. ≡

No telefonului 242.



Proiectează și primește:

Instalări de apaducte, canalisări calorifere centrale, ventilatoare și mașini cu apă, gaz și spirit.